

**PRZEDSIĘBIORCA O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU GOSPODARCZO
– OBRONNYM W SYSTEMIE PRZYGOTOWAŃ OBRONNYCH PAŃSTWA
– ASPEKTY FORMALNO – PRAWNE**

***COMPANY OWNERS WITH SPECIAL ECONOMIC – DEFENSIVE
MEANING IN THE SYSTEM OF STATES’S DEFENCE PREPARATIONS
– FORMAL AND LEGAL ASPECTS***

Jarosław WALCZAK, *walczakj@witu.mil.pl*, ORCID: 0000-0001-9397-6237

Dariusz AMPUŁA, *ampulad@witu.mil.pl*, ORCID: 0000-0002-9036-9498

Wojskowy Instytut Techniczny Uzbrojenia, ul. Pr. St. Wyszyńskiego 7, 05-220 Zielonka
Military Institute of Armament Technology, 7 Wyszyńskiego St., 05-220 Zielonka, Poland

DOI 10.5604/01.3001.0015.9894

Streszczenie: Artykuł poświęcony jest jednej z najbardziej złożonych aktywności Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie bezpieczeństwa – przygotowaniom obronnym państwa. Przedstawiono je jako całość przedsięwzięć rzeczowo – finansowych i organizacyjnych realizowanych przez administrację publiczną, a przede wszystkim przedsiębiorców. Nadano im rolę wprost niezbędną do zapewnienia przetrwania i funkcjonowania państwa w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny, w tym wsparcia własnych i sojusznicznych sił zbrojnych. Założono, że to właśnie przedsiębiorcy i gospodarka zajmują pozycję kluczowego elementu bezpieczeństwa społecznego, niezależnie od stanu gotowości obronnej, w którym znajduje się kraj. To sfera ekonomiczna, wspierana administracją, ma do odegrania, właśnie w ramach przygotowań obronnych, najważniejszą rolę w ograniczeniu wrażliwości kraju na środki oddziaływania wrogiego otoczenia. W sposób szczególny potraktowano proces planowania operacyjnego, jako integralną część planowania obronnego czyli procesu o kardynalnym znaczeniu dla skutecznej realizacji zadań obronnych. Zdefiniowano go jako ustalanie czynności dotyczących przygotowania i działania organów administracji publicznej oraz przedsiębiorców w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, ujętych w formie zestawów zadań operacyjnych. Następnie przybliżono problematy-

Abstract: The article is dedicated to one of the most complex activities of the Republic of Poland in the field of security – state’s defence preparations. They are presented as all material, financial and organizational projects carried out by the public administration and, above all, by company owners. They were given the role that was directly necessary to ensure the survival and functioning of the state in a situation of security threats and in times of war, including support for their own and allied armed forces. It was assumed that merely the company owners and the economy are in a position of a key element of social security, regardless of conditions of defence readiness represented by the country. It is the economic sphere, supported by the administration, that has the most important role just in preparations of defence, and in limiting the country's sensitivity to the hostile environment. The process of operational planning was treated in a special way as an integral part of defence planning, i.e. a process of fundamental importance for the effective implementation of defence tasks. It was defined as the establishing of activities related to the preparation and operation of public administration bodies and company owners in conditions of external threats to state security and during the war, which are represented in the form of sets of operational tasks. Then, the is-

kę realizacji zadań obronnych przez przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym ze szczególnym uwzględnieniem tych wynikających z Programu Mobilizacji Gospodarki, który są najistotniejsze dla gotowości obronnej państwa. Dokonano przeglądu zadań przedsiębiorców, które muszą udźwignąć w ramach obowiązków na rzecz obronności i narzędzi, które umożliwiają wykonanie tych obowiązków. Założono, iż państwo polskie zadbało o to, żeby obszar ten został zaopatrzony we właściwe rozwiązania prawne i organizacyjne, podjęto próbę ich oceny wybierając niektóre z nich, a następnie poddając je analizie.

Słowa kluczowe: obronność, przygotowania obronne państwa, Program Mobilizacji Gospodarki, zadania na rzecz obronności państwa.

1. Wstęp

Do realizacji swoich celów współczesne narody stworzyły państwa, których podstawowym motywem funkcjonowania jest zagwarantowanie ich interesów. Państwo formuje też ramy społeczne, buduje i uwypukla narodowe wartości, cementuje wielorakie grupy i środowiska w taki sposób, żeby mogły efektywnie współpracować dla jego dobra. Każde osłabienie państwa jest osłabieniem jego ogólnej kondycji, tak więc oddziałuje negatywnie na bezpieczeństwo w jego wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym, a także rozstraja porządek prawny, a w konsekwencji dobro powszechne. Doświadczenia ostatnich kilkudziesięciu lat oraz próby zarządzania bezpieczeństwem, dosłownie w ostatnich miesiącach wskazują na to, że największe sukcesy na tym polu odnoszą demokratyczne, silne i sprawne państwa, potrafiące pełnić funkcje regulacyjne, planistyczne, koordynacyjne, a kiedy trzeba, to i korekcyjne. Posiadając takie zdolności, potrafią one przygotować kraj do funkcjonowania w rozmaitych sytuacjach kryzysowych i stanach zagrożenia.

Bezpieczeństwo, a w tym obronność była zawsze i jest do dzisiaj jednym z zasadniczych kierunków działalności związanej z rozwojem

issues related to the implementation of defence tasks by companies of special economic – defensive meaning were presented together with questions resulting from the Economy Mobilization Program and being the most important for the state's defence readiness. The tasks that companies have to fulfil under their defence obligations and the tools that enable them to do so have been reviewed. It was assumed that the Polish state made sure that this area was provided with appropriate legal and organizational solutions, and an attempt was made to evaluate and analyse some of them.

Keywords: defence, state's defence preparations, Economy Mobilization Program, tasks in favour of state's defence.

1. Introduction

The nations created states to fulfil their tasks and most of all to protect their interests. The state also sets the social frames, and builds and stresses the national values by consolidating various groups and societies to cooperate efficiently into its benefit. Each state's weakness deteriorates its general condition and then it has a negative impact into an internal and external security, and deregulates the legal order and in consequence the common welfare. The experience of the last few decades, and the efforts of governing the security, especially in the last few months, show that the most successful are here strong and efficient democratic countries which can perform regulating, planning and coordinating functions, both with the corrective ones in the necessity. Having such capabilities they can prepare the country for functioning in different situations of crises and threats.

The security, and the defence among all, has been always one of fundamental priorities of state's activities and development. It is constituted by state's capabilities for conducting effective defence operations and

państwa. Stanowi go zdolność państwa do prowadzenia skutecznych działań obronnych oraz ochrony dziedzictwa narodowego. Aby tak się stało, obronność państwa musi przybrać formę systemową i być przedmiotem troski aparatu państwowego, administracji rządowej i samorządowej oraz gospodarki państwa.

protection of national heritage. For this reason the state defence has to be of a systemic form, and of a special care of state institutions, government and self-government administrations, and state's economy.

**Bezpieczeństwo, a w tym obronność była zawsze i jest do dzisiaj
jednym z zasadniczych kierunków działalności
związanej z rozwojem państwa.**

*The security, and the defence among all, has been always
one of fundamental priorities of state's
activities and development.*

Zwyczaj się przyjmować, że siły zbrojne są wyspecjalizowanym narzędziem realizującym założenia polityki i wynikającej z niej strategii bezpieczeństwa, przejawiającym się wspieraniem polityki w jej międzynarodowym wymiarze, a także obroną interesów organizacji państwowej środkami wojskowymi. Uznać należy, że armia realizuje zobowiązania międzynarodowe i sojusznicze (koalicyjne) w zakresie użycia sił zbrojnych w różnych operacjach, bierze ponadto udział w obronie praworządności, porządku publicznego i trwałości konstytucyjnej państwa. W dzisiejszej, wieloaspektowej ponad miarę rzeczywistości, to nie wyłącznie armia decyduje o potencjale obronnym kraju.

Do najistotniejszych celów strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa należy stworzenie przez organy administracji, a także podmioty funkcjonujące w dziedzinie gospodarki, warunków do niezakłóconego trwania i rozwoju społeczeństwa, również w sytuacji zagrożenia zewnętrznego. Temu ma służyć stworzony i zorganizowany, gotowy do „użycia” system bezpieczeństwa narodowego – ma on zapewnić realizację wszelkich zadań ochronno – obronnych do wykorzystania pełnego potencjału obronnego na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa

According to common opinion, the armed forces are a specialised tool for execution of political priorities, and the resulting strategy of security demonstrated by the support of policy in the international arena, and the defence of state's interests by military means. It can be recognised that the army performs the international and ally obligations (alliances) for using the armed forces at different operations, and is involved in defence of laws and order, and public order, and constitutional existence of the state. But now, in an excessively multispectral reality, the army do not decide exclusively about state's defence potential.

Creation of conditions for undisturbed existence and development of society, at external threats as well, belongs to most fundamental defence strategic objectives of administration and subjects acting in the sector of economy. The system of national defence, organised and ready for the use, is dedicated to this purpose, and it has to provide the execution of all protective-defence tasks up to deployment of state's full defence potential in the case of state's

państwa, rozwijającego się kryzysu i wojny. System tworzą m.in. siły zbrojne, administracja publiczna, wielorakie instytucje państwowe, samorząd terytorialny, obywatele oraz przedsiębiorcy, którym przypadła wyjątkowa rola w realizowaniu zadań obronnych. Są nimi przedsięwzięcia obejmujące tzw. przygotowania obronne państwa realizowane we wszystkich stanach gotowości obronnej [12]. Na potrzeby niniejszego artykułu, nie różniąc się zbyt od innych przyjmowanych definicji, przygotowania obronne będą pojmowane jako całokształt przedsięwzięć planistycznych, rzeczowo – finansowych, organizacyjnych realizowanych właśnie przez przedsiębiorców, ale i przez administrację, instytucje państwowe i samorządy, którym nakazano wykonywanie zadań obronnych.

Przygotowania obronne państwa, to jedno z najbardziej skomplikowanych przedsięwzięć związanych z bezpieczeństwem tegoż państwa. Celem ich jest przygotowanie nieodzownych sił oraz niezbędnych środków i procedur, według których działać będą podmioty obciążone zadaniami obronnymi, aby zapewnić możliwość przetrwania obywateli, a także stworzonego przez nich państwa w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa i wojny. Przygotowania obronne obejmują wszystkie podsystemy systemu bezpieczeństwa narodowego.

Uwzględniając cele strategiczne państwa w dziedzinie bezpieczeństwa, przyjęto trzy ich główne obszary: działania prewencyjno – stabilizacyjne, reagowanie kryzysowe oraz działania wojenne [2]. Obszary przygotowań obronnych angażują główną część składowych systemu bezpieczeństwa narodowego, obejmując rezerwy strategiczne, mobilizację gospodarki, militarzację i szczególną ochronę obiektów, zaś proces przygotowań obronnych przebiega w stałej gotowości obronnej. De facto jest starannym planowaniem, a następnie przekazywaniem zadań właściwym podmiotom wytypo-

security threat, or a developing crisis, and the war. The system is created among others by the armed forces, public administration, and various state and territorial self-government institutions, and the citizens and company owners involved in exceptional activities of defensive tasks. These are the activities connected with the so called state's defensive preparations performed at all levels of defence readiness [12]. The defensive preparations are interpreted in the paper, like in many accepted definitions, as the wholeness of planned, and material-financial, and organisational activities executed not only by the company owners, but by administration, and the institutions of state and local councils, as well, ordered to execute the defensive tasks.

The state defensive preparations are one of the most complex operations connected with its security. They are aimed to prepare the necessary assets and forces, and procedures for actions of subjects burdened with defensive tasks to secure the survivability of population and the state in security threatening situation, and at war. The defensive preparations include all subsystems of the national security system.

Considering the state strategic objectives in domain of security their three main areas were accepted: preventive-stabilising actions, crisis reactions, and warfare operations [2]. The domains of defensive preparations engage the main part of the national security system components including the strategic resources, mobilization of economy, militarisation and special protection of objects, whereas the process of defensive preparations takes place at permanent defensive readiness. It actually involves the elaborated planning and transmission of tasks to the relevant subjects

wanym do jego realizowania.

Zakres przygotowań obronnych państwa, wraz z rozwijającymi się naukami o bezpieczeństwie, podlega ciągłemu poszerzeniu, wypełniając coraz bardziej obszary niemilitarne: polityczne, ekologiczne, kulturowe, demograficzne, a coraz większą w nich rolę zajmuje czynnik ekonomiczny. Nie dziwi to, bo w niezaprzeczalny sposób właściwe funkcjonowanie systemów bezpieczeństwa wymaga coraz szerszego zakresu, coraz kosztowniejszych przedsięwzięć umożliwiających przygotowanie państwa do funkcjonowania w ekstremalnych warunkach. Stąd instytucje każdego państwa dążą do posiadania i kreowania najbardziej odpowiednich, wzajemnie powiązanych instrumentów swojej strategii, celem tworzenia adekwatnie obudowanych w systemie prawnym, rozwiązań organizacyjnych decydujących o zdolności do realizowania zadań, także z dziedziny obronności [1].

selected for their fulfilment.

The state defensive preparations have been encompassing new aspects along with development of security sciences and the unmilitary disciplines of politics, ecology, culture and demography, whereas the increasing meaning of economy can be observed, as well. It is not a surprise and it cannot be questioned that a proper functionality of security systems requires a wider outlook and more expensive activities for preparation of the country to function at extreme conditions. Hence, the institutions of each country tend to have and create the most suitable and mutually connected instruments of their strategy in order to build organisational solutions deciding on capabilities for fulfilment of tasks, belonging also to defensive sector, which are adequately embedded in the legal system [1].

W Ustawie zasadniczej zagadnienie bezpieczeństwa podniesiono do najwyższej roli i potraktowano jako kardynalny obszar działalności państwa, definiując przy tym kompetencje obywateli dotyczące obronności.

In the Principal Law the question of security was raised to the highest level to be treated as the fundamental domain of state's activities where competences of citizens regarding the defence were also defined.

Polskie państwo zadbało o pełną oprawę prawną tego obszaru aktywności – już w Konstytucji szeroko ujęto najistotniejsze funkcje państwa powiązane z bezpieczeństwem jako takim i obroną narodową. W Ustawie zasadniczej zagadnienie bezpieczeństwa podniesiono do najwyższej roli i potraktowano jako kardynalny obszar działalności państwa, definiując przy tym kompetencje obywateli dotyczące obronności. Uściślono je w ponad stu aktach prawnych z niej wynikających. Nie zapomniano w nich o znaczeniu aspektu gospodarczego

The Polish state took care for complete legal framing of these activities and the Constitution comprises the most fundamental functions of the state connected with the mere security and the national defence. The question of security received the highest meaning in the Principal Law where it was treated as the fundamental domain of state activities and the competences of citizens on defence were defined, as well. Next, they were defined accurately in more than one hundred legal regulations. The

dla bezpieczeństwa i obronności. Gospodarczą sferę bezpieczeństwa uznano wprost za podstawową. Jako istotę działań ekonomicznych w obszarze bezpieczeństwa przyjęto ochronę materialnych podstaw gospodarczego potencjału bezpieczeństwa przed wszelkimi zagrożeniami we wszystkich stanach obronności państwa oraz wspieranie funkcjonowania subsystemów operacyjnych systemu Bezpieczeństwa Narodowego. Wskazano zadania służące wzmocnieniu bezpieczeństwa finansowego, energetycznego, żywnościowego, ochrony środowiska naturalnego oraz utrzymywania rezerw strategicznych.

Uznano w ten sposób szczególną pozycję przedsiębiorców w przygotowaniach obronnych, jak i w zapewnieniu bezpieczeństwa państwu. Mowa tu o przedsiębiorcach, których teren działania swoim obszarem wykracza poza jedno województwo lub których przedmiotem prowadzonej działalności gospodarczej jest m.in.: eksploatacja lotnisk i portów morskich, kolportaż i nadawanie programów radiowych i telewizyjnych, produkcja, transport i magazynowanie produktów naftowych, produkcja, remont lub modernizacja uzbrojenia i sprzętu wojskowego, wytwarzanie, dystrybucja i przesyłanie paliw oraz energii elektrycznej oraz transport, usługi pocztowe, usługi telekomunikacyjne [17]. Przyznano im miano przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym [13] i nałożono obowiązek świadczenia na rzecz obronności państwa w zakresie mobilizacji gospodarki w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, militaryzacji, planowania operacyjnego, zadania wynikające z pełnienia obowiązków państwa – gospodarza oraz szkolenia obronnego w czasie pokoju, a organami odpowiedzialnymi za organizowanie i sprawowanie nadzoru nad realizacją tych zadań uczyniono organy administracji rządowej [17]. Zadania, którymi obejmuje się przedsiębiorców, a nakłada w

meaning of the economic aspect for security and defence was not neglected and it was recognised directly as the fundamental one. Protection of material bases of the economic security potential against possible threats for all state's defence levels was accepted as the essence of economic activities in domain of security together with the support of operational subsystems of the National Security system functionality. The tasks were indicated for strengthening financial, energetic, and food security and for protection of natural environment and maintenance of strategic reserves.

In this way a specific position of company owners was recognised for defensive preparations and for providing state's security. It concerns the company owners acting in areas greater than one region, or who are involved in economic activities on the use of airports, and seaports, provision of media, broadcasting TV and radio programs, and production, transport and storing oil products, and production, renovation or upgrading of weapon systems and military equipment, and production, distribution and transport of fuels, and electric energy, and transport, and post and telecommunication services [17]. They received the status of entrepreneurs with special economic-defence meaning [13] and were obliged to render services for the state defence on the mobilisation of the economy at conditions threatening the state security and in wartime, militarisation, operational planning, and the assignments arising from being a host-country, or conducting a peacetime training, whereas the bodies of the governmental administration were made responsible for organisation and surveillance of these assignments [17]. The tasks are assigned by the administrative decisions to the entrepre-

drodze decyzji administracyjnej, realizuje się we wszystkich stanach gotowości obronnej. Przedsiębiorca wykonuje je zgodnie z umową zawartą z organem administracji rządowej, który tę decyzję wydał. Finansowanie przedmiotowych zadań jest dwojakie.

neurs for execution at each level of defence readiness. An entrepreneur executes the tasks according to the agreement concluded with the state administration body which issued the decision. The subjective tasks are financed in two ways.

Zadania, którymi obejmuje się przedsiębiorców, a nakłada w drodze decyzji administracyjnej, realizuje się we wszystkich stanach gotowości obronnej.

The tasks are assigned by the administrative decisions to the entrepreneurs for execution at each level of defence readiness.

Prace związane z prowadzeniem przygotowań do realizacji zadań, mające charakter planistyczny, finansuje przedsiębiorca ze środków własnych, pozostałe zaplanowane są w części budżetowej organu, którym jest strona umowy [17]. W artykule skupiono się na zadaniach obronnych związanych z mobilizacją gospodarki, najwięcej uwagi zwracając na zadania uchodzące za kluczowe dla zapewnienia pełnej gotowości obronnej państwa – zadania wynikające z Programu Mobilizacji Gospodarki (PMG). Tymi obciążani są najczęściej przedsiębiorcy podlegli i nadzorowani przez Ministra Obrony Narodowej, stąd też jako wzorca przedsiębiorcy, kilkakrotnie użyto Wojskowego Instytutu Technicznego Uzbrojenia (WITU) – pełnoprawnego uczestnika rynku i aktywnego, wyspecjalizowanego podmiotu włączonego w kategorię przedsiębiorcy o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym.

Tak więc przedmiotem rozważań w niniejszym artykule stała się jedna z najbardziej złożonych aktywności państwa w dziedzinie obronności: przygotowania obronne państwa, ściślej jeden z najważniejszych podmiotów w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego – przedsiębiorca o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym, funkcjonujący w skomplikowanym z konieczności systemie prawnym.

The planning work needed for preparations of execution of the tasks is financed by the entrepreneur from the own resources whereas the remaining portions are allocated in the budgetary of the body being the part of the agreement [17]. The paper is focused on defensive questions of economy mobilisation and the greatest attention is paid to the tasks which are considered as crucial ones for provision of the state complete defensive readiness – the tasks arising from the Economy Mobilisation Program (EMP). These tasks are usually assigned to entrepreneurs subject to and surveyed by the Minister of National Defence, and for that reason the Military Institute of Armament Technology (MIAT) was used in some cases as a referential entrepreneur as it is a rightful participant of the market and active and specialised subject incorporated into the category of entrepreneurs having special economic-defence meaning.

Hence, the present paper deals with one of most complex state's activities in domain of defence: state's defensive preparations, and more accurately, the entrepreneur with special economic-defence meaning as one of the most important subjects in domain of national security, acting in obvi-

Celem tego artykułu jest zbadanie roli wskazanego powyżej przedsiębiorcy w systemie przygotowań obronnych państwa/bezpieczeństwa narodowego, jako elementu koniecznego do zachowania gotowości obronnej państwa, a tym samym, osiągnięcia sukcesu podczas prowadzenia ewentualnej operacji obronnej. Celem tego artykułu jest również analiza aktualnych przepisów prawnych oraz wymagań technicznych dotyczących prawidłowego funkcjonowania przedsiębiorcy w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.

2. Przedsiębiorca o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym – zadania

Do najistotniejszych celów strategicznych państwa w dziedzinie bezpieczeństwa, należy stworzenie przez organy administracji publicznej i jego zaplecza gospodarczego warunków do trwania i rozwoju społeczeństwa, także w sytuacji zagrożenia zewnętrznego. Temu służy realizacja zadań gospodarczo – obronnych, które są gwarantem materialnych podstaw realizacji zadań obronnych, a w tym: utrzymanie mocy produkcyjnych i remontowych niezbędnych do realizacji zadań wynikających z PMG, przygotowanie do produkcji i usług oraz kreowanie i utrzymywanie rezerw, zaadoptowanie infrastruktury transportowej na potrzeby obronności, przygotowanie do funkcjonowania w sytuacji zmniejszonych dostaw, wprowadzenie świadczeń osobistych i rzeczowych, zabezpieczenie rezerw strategicznych, co może być związane z ich ewakuacją, zwiększenie prędkości realizowania inwestycji mających znaczenie strategiczne, zastosowanie ograniczeń w komunikacji, łączności, odbudowa zdewastowanej infrastruktury, zaopatrywanie formacji obrony cywilnej, monitorowanie potencjału gospodarczego państwa w zakresie najistotniejszych z punktu widzenia obronności gałęzi: łączności,

ously sophisticated legal environment.

The paper investigates the meaning of the above mentioned entrepreneur in the system of state's defensive/national security preparations as a necessary component preserving state's defensive readiness, and by the same for having a success at conducting a possible defensive operation. Moreover, the paper scrutinises current legal regulations and technical requirements for proper functioning of the entrepreneur in conditions threatening the state security and at war.

2. Tasks of Entrepreneur with Special Economic-defence Meaning

Provision of conditions for thriving and development of population, also at external threats, is the most fundamental state's strategic objective which is secured by the institutions of public administration and their economic background. It is fulfilled by execution of economic-defensive tasks warranting the material bases for completing the defensive tasks, including above all: preservation of production and renovation resources needed for fulfilment of tasks arising from the EMP, preparation for production and services and creation and keeping the reserves, adaptation of transport infrastructure for defensive demands, preparation for functionality at limited supplies, incorporation of personal and material assistance, safeguarding the strategic reserves what can involve their evacuation, increasing the rate of work at strategic investments, introduction of limitations in transport and communication, renovation of devastated infrastructure, supplies for civil defence formations, monitoring state's economic potential in branches which are most important for the defence: communication,

rolnictwa, przemysłu, energetyki, transportu, leśnictwa i ochrony zdrowia.

Reasumując, najistotniejsze zadania gospodarki, mające na celu zaspokojenie materialnych potrzeb obronnych państwa to: zapewnienie optymalnych warunków do utrzymania i szkolenia sił zbrojnych w czasie pokoju, przygotowanie bazy do wykonywania przez armię zadań w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny oraz stworzenie realnych możliwości przetrwania obywateli w sytuacjach skrajnych.

agriculture, industry, energy, transport, forestry and health service.

Summing it up, there are following the most important tasks of the economy aimed to meet the material defensive demands of the state: securing optimal conditions for holding on and training the armed forces at peacetime, preparation of a basis for execution of tasks by the army when the state security is threatened and at war, and creation of real possibilities for the survival of population at extreme situations.

Sprawność systemu bezpieczeństwa demokratycznego państwa w warunkach gospodarki rynkowej, w czasie mobilizacji i wojny, bez udziału przedsiębiorców jest niemożliwa.

The efficiency of security system of a democratic country in conditions of market economy, at the mobilisation and war, is impossible without participation of company owners.

Właściwie przeprowadzony proces przygotowań oraz zrealizowanie zadań gospodarczo – obronnych przez przedsiębiorców w kardynalny sposób oddziałuje na osiągnięcie gotowości obronnej poprzez wykonawcze elementy składowe systemu bezpieczeństwa narodowego. Tym samym podnosi skuteczność reakcji obronnej państwa w przypadku wystąpienia kryzysu polityczno – militarnego. Tak więc sprawność systemu bezpieczeństwa demokratycznego państwa funkcjonującego w warunkach gospodarki rynkowej, w czasie mobilizacji i wojny bez udziału przedsiębiorców jest praktycznie niemożliwa. Kluczową jest tu możliwość utrzymywania i zaopatrywania sił zbrojnych i innych elementów podsystemu obronnego, a także reszty społeczeństwa pozostającego poza nim. Stąd tak ważną rolę ekonomicznego wymiaru bezpieczeństwa sprawuje „gospodarka obronna” kraju. W tym kontekście przedmiotem działań gospodarczo – obronnych będą procesy dotyczące: produk-

The suitably conducted process of preparations and fulfilment of economic-defensive assignments by companies have a fundamental impact into reaching of defensive readiness by executive components of the national defence system. By the same, it boosts the efficiency of state's defensive reaction in the case of a political-military crisis. The key question refers to possibility for holding and supplying the armed forces and other components of the defence subsystem. Hence, the efficiency of security system of a democratic country acting in conditions of market economy, at the mobilisation and war, is in practice impossible without participation of company owners. Hence, the country “defensive economy” plays a fundamental role in the economic dimension of security. In this context the objective of economic-defensive activities will comprise the processes of: production and distribution of goods and services of

cji i rozdziału dóbr i usług o szeroko rozumianym przeznaczeniu obronnym, zasilania wszystkich podmiotów struktury państwa zaangażowanych w realizację zadań obronnych w surowce, materiały, półprodukty i siłę roboczą, sprawności finansowania przedsięwzięć gospodarczo – obronnych, w tym prac badawczo – rozwojowych, wdrożeniowych, inwestycji i eksploatacji, gromadzenia rezerw strategicznych, szacowania ich niezbędnej wielkości, struktury rzeczowej i funkcjonalnej oraz ustalania procedur, a także sposobu ich uruchamiania, zarządzania informacjami związanymi ze sprawozdawczością, analizami, kontrolami, kreowania programów badawczych obejmujących kwestie ekonomiczno – obronne, techniczne i technologiczne dotyczące obronności, optymalizacji rozdziału produktów i usług obronnych.

wide defensive designation, supplying raw material, materials, semi-products and labour force to all subjects of state's structure engaged in fulfilment of defensive tasks, and moreover provision of an efficient system to finance the economic-defensive activities, including research-development projects, investments and use, accumulation of strategic reserves, estimation of their necessary volume, material and functional structure, and moreover establishing the procedures and ways for their use, governing the data connected with reports, analyses, and checks, fostering the research programs comprising the economic-defensive questions, and technical and technological ones concerning the defence, optimisation of distribution of products and defensive services.

Wraz z ewoluującą się sytuacją polityczno – militarną, zmieniać się będą także reguły funkcjonowania gospodarki wolnorynkowej.

The evolving political-military situation will be followed by the changing principles of functioning of the free market economy.

Wraz z ewoluującą się sytuacją polityczno – militarną, znajdującą swe odbicie w zmieniających się stanach gotowości obronnej państwa, zmieniać się będą także reguły funkcjonowania gospodarki wolnorynkowej. Absolutny prym wieść będą zadania realizowane przez przedsiębiorców na rzecz obronności. W standardowych warunkach czasu pokoju podmioty gospodarcze działają na zasadzie trwania i wypracowywania zysku, natomiast konieczność realizacji zadań obronnych oparta jest na zasadach przymusu – zadań narzuconych, gdzie aspekt efektywności, zysku schodzi na dalszy plan. W myśl przyjętych w Polsce rozwiązań prawnych, na każdego przedsiębiorcę niezależnie od charakteru prowadzonej działalności gospodarczej, czy też faktu nałożenia na niego zadań obron-

The evolving political-military situation, which is reflected by changed levels of state's defensive readiness, will be followed by the changing principles of functioning of the free market economy. The tasks performed by entrepreneurs in favour of defence will receive the absolute priority. At standard conditions of peacetime the economic subjects operate on the basis of perseverance and production of an income whereas the must of execution of defensive tasks is based on the enforcement as the imposed assignments, where the aspects of efficiency and income become the secondary ones. According to legal solutions accepted in Poland each entrepreneur independently on the type of economic activity,

nych, nakłada się rozliczne obowiązki nakazujące współdziałanie z organami wojskowymi i cywilnymi w zakresie administracji rezerwami osobowymi sił zbrojnych oraz do wykonywania związanych z tym czynności określonych w odpowiedniej ustawie i przepisach wydanych na jej podstawie, uczestniczenie w realizacji świadczeń rzeczowych [15].

Państwo polskie wyznaczyło trzy zasadnicze grupy podmiotów mogących być zobowiązanymi do wykonywania zadań na rzecz obronności. Są to: spółki handlowe z co najmniej 50% udziałem (w postaci akcji lub udziałów) Skarbu Państwa, pozostałe spółki oraz przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym. Te przedsiębiorstwa, dźwigają na swoich barkach gros obowiązków obrony państwa polskiego.

W rozumieniu ustawy [17] do zadań na rzecz obronności państwa należą w szczególności przedsięwzięcia w zakresie:

- mobilizacji gospodarki, obejmujące zadania wybranych działów gospodarki w zakresie zabezpieczenia potrzeb obronnych państwa oraz na rzecz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (SZ RP) i wojsk sojusznicznych w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny,
- militaryzacji, obejmujące uzupełnienie potrzeb kadrowych i sprzętowych wynikających ze struktury jednostki zmilitaryzowanej oraz inne przedsięwzięcia w zakresie przygotowań organizacyjno – mobilizacyjnych, jeżeli na mocy odrębnych przepisów przedsiębiorca jest przewidziany do objęcia militaryzacją,
- planowania operacyjnego, obejmujące przedsięwzięcia planistyczne, dotyczące w szczególności funkcjonowania przedsiębiorcy w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny,
- szkolenia obronnego, obejmujące działania

or the fact of being charged by defensive tasks, is charged by numerous duties ordering cooperation with military and civilian institutions on administration of human resources of the armed forces and execution of activities connected with it which are specified in the relevant law and regulations issued on its basis, and participation in supplying material performances [15].

The Polish state has identified three basic groups of subjects which could be obliged for execution of tasks in favour of defence. They are trading companies with at least 50% shares of the State Treasury (in the form of shares or bonds), and the remaining companies, and company owners with special economic-defensive meaning. Merely these companies bear the gross of duties on their backs for defence of the Polish state.

The law [17] defines the tasks on favour of state's defence as specific activities on:

- Mobilization of economy, comprising the tasks of selected sectors of economy for provision of demands for state's defence, and in favour of the Polish Armed Forces and the allied troops in conditions of threatened state security and during the war,
- Militarisation comprising completion of demanded personnel and equipment depending on structure of the militarised unit, and other activities of organisation-mobilisation preparations if the company is predicted for militarisation by other regulations,
- Operational planning comprising activities especially concerning the company performance at conditions of state's security external threat and in wartime,
- Defensive training comprising activities conducted at the peacetime and

podejmowane w czasie pokoju, mające na celu przygotowanie pracowników do realizacji nałożonych zadań na rzecz obronności,

- wynikające z obowiązków państwa – gospodarza (HNS – Host National Support), a polegające na udzieleniu wszechstronnego wsparcia rezydującym na terytorium RP wojskom własnym i sojuszniczym, w tym udostępnienie lokalnej infrastruktury, realizację zabezpieczenia logistycznego oraz ochrony wojsk i obiektów.

W dalszej części artykułu spośród zadań na rzecz obronności, jakie na przedsiębiorcę nałożyć można, najwięcej uwagi zostanie poświęcone zadaniu uchodzącemu za kluczowe dla zapewnienia skutecznego kierowania i dowodzenia w celu zachowania gotowości obronnej państwa – planowaniu operacyjnemu. Przedsięwzięcie to w przypadku przedsiębiorcy o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym nadzorowanym przez MON, jak wspomniano wcześniej, ściśle wiąże się z problematyką mobilizacji gospodarki, poprzez zadania wynikające z PMG.

Planowanie operacyjne rozumiane przy tym będzie jako proces polegający na ustalaniu czynności dotyczących przygotowania i działania przedsiębiorstwa obciążonego zadaniami obronnymi, a realizowanymi w warunkach ekstremalnych, bo w sytuacji zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz wojny.

3. Dokumentacja przedsiębiorcy o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym – PMG

Część z zadań obronnych nakładanych na przedsiębiorców, włączona jest w PMG – jeden z najważniejszych elementów w systemie przygotowań obronnych państwa. Opracowywany jest on na podstawie Ustawy o organizowaniu zadań na rzecz obronności pań-

aimed to prepare the workers for execution of imposed tasks in favour of defence,

- Arising from obligations of the host-country (HNS – Host National Support), and concerning a versatile assistance for own or allied troops staying in the territory of the Republic of Poland, including access to local infrastructure, provision of logistic support, and protection of troops and objects.

In the next parts of the paper, the greatest attention is paid, among all tasks in favour of defence by which the company may be charged, to the assignment of the operational planning having a key meaning for efficient control and command in preservation of state's defensive readiness. This assignment is strictly connected with questions of economy mobilization, in the case of company having the status of special economic-defensive meaning and surveyed by the MoD, through the tasks arising from the EMP.

The operational planning will be interpreted as a process for establishing the activities, concerning preparations and operation of the company charged with the defensive tasks, which are performed at extreme conditions, i.e. in situation of external threat to state's security, and in war.

3. Documentation of Company with Special Economic-defensive Meaning - EMP

A portion of defensive tasks imposed on companies is incorporated into the EMP which is one of most important components in the state's defensive preparation system. It is prepared on the basis of the law about organisation of activities in favour of state's

stwa realizowanych przez polskich przedsiębiorców co cztery lata na okres piętnastoletni z możliwością aneksowania co dwa lata.

defence conducted by Polish companies, on every four years for time of fifteen years with a possibility of annexing in every two years.

Program Militaryzacji Gospodarki – jest jednym z najważniejszych elementów w systemie przygotowań obronnych państwa.

Economy Mobilisation Program (EMP) is one of most important components in the state's defensive preparation system.

Obecnie obowiązuje edycja 2021÷2035. Ten niejawni dokument przyjmowany jest przez Radę Ministrów właściwą uchwałą i kryje zadania produkcyjno – remontowe, jakie mają być wykonywane siłami przedsiębiorców w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Celem jest utrzymanie bezpieczeństwa i ciągłości dostaw sprzętu wojskowego oraz usług na rzecz armii i innych uprawnionych służb (m. in. Policji, Służby Więziennej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego), a regułą fakt, iż w PMG mogą być ujęci wyłącznie przedsiębiorcy o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym, zgodnie ze stosownym rozporządzeniem Rady Ministrów.

Uruchomienie Programu, finansowanego z budżetu państwa [11], stwarza warunki szybkiego i sprawnego przygotowania gospodarki obronnej, a szczególnie przemysłu zbrojeniowego, do zaspokojenia zwiększonych potrzeb „systemu obronnego” (głównie sił zbrojnych) i zmienionych potrzeb ludności. Oprócz tego Program wyznacza:

- zadania dla instytucji rządowych w sferze podejmowania działań w wymiarze organizacyjno – planistycznym, powiązanych z preparacją gospodarki do prowadzenia działalności w czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa, a także wojny,
- zadania na rzecz obronności państwa, jakie można nałożyć na przedsiębiorców

Now, the edition 2021÷2035 is binding. This classified document is accepted by the Board of Ministers in a relevant decision and comprises production-renovation tasks which have to be executed by the companies in conditions of threatened state security and in wartime. The objective is to keep on the security and continuity of supplies of the military equipment and services in favour of army and other authorised services (among others Police, Detention Service, Agency of Internal Security), and the principle is that the EMP can include exclusively companies of special economic-defensive importance, according with relevant disposition of the Board of Ministers.

Launching of the Program financed by the state budget [11] creates conditions for rapid and efficient preparation of defensive economy, and especially the armament industry, for meeting the increased demands of the “defensive system” (mainly the armed forces) and changed demands of the population. Apart that, the Program identifies:

- Assignments for government institutions concerning the activities in organisational-planning dimensions connected with preparation of the economy to operate at state security threats, and war, as well,
- Assignments in favour of state's defence which can be imposed on com-

w sferze dostaw lub remontów uzbrojenia i sprzętu wojskowego na potrzeby SZ,

a także wskazuje możliwości w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych ludności oraz możliwości produkcyjno – usługowe wybranych działów gospodarki.

Realizacja większości zadań obronnych (w szczególności tych wynikających z PMG) przez przedsiębiorcę jest możliwa w warunkach jakie stwarza militaryzacja i powoływana jednostka zmilitaryzowana. Stąd też przedsiębiorcy o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym, w czasie pokoju są w wyniku podjętych wcześniej procedur, „jednostkami przewidywanymi do militaryzacji”, a w przypadku ogłoszenia stanu wyjątkowego na terytorium całego kraju, a także w razie wojny lub zarządzenia mobilizacji, stają się rzeczonymi „jednostkami zmilitaryzowanymi” (JZ). Przedsiębiorcy tacy, z zawczasu wyposażeni są w Etaty JZ, przygotowują Regulaminy JZ, planują uzupełnienie potrzeb osobowych, sprzętowych i materiałowych oraz świadczeń osobistych i rzeczowych oraz w ścisłej współpracy ze starostami, wójtami, burmistrzami lub prezydentami miast, z wojskowymi komendantami uzupełnień, nadają przydziały organizacyjno – mobilizacyjne pracownikom przewidzianym do służby w JZ, co znajduje swoje odzwierciedlenie w Książkach obsady JZ.

Sama Militaryzacja, to forma podporządkowania celom wojennym dziedzin administracji państwowej i gospodarki narodowej albo poszczególnych ich działów lub jednostek organizacyjnych wykonujących zadania szczególnie ważne z punktu widzenia obronności państwa. Skutkuje to m.in. zmianą dla pracowników stosunku pracy w stosunek służby i tym samym podległość innym, szczególnym wymaganiom, a dotychczasowe kierowanie i zarządzanie zaczyna przypominać wojskowe dowodzenie. Zwiększa to skuteczność

panies concerning the supplies or renovation of armament and military equipment for the armed forces,

and also indicates possibilities for completing basic social demands of population, and production-service capacities of some selected sectors of economy.

Fulfilment of most defensive tasks (especially of those arising from the EMP) by the company is possible at conditions created by the militarization and the militarized unit that is called into being. Hence, the companies of special economic-defensive meaning are the “units predicted for militarization” in the peacetime in result of earlier applied procedures, and become the said “militarized units” (MU) when the emergency state is announced on the territory of the whole country, or in the case of war, or the ordered mobilisation. Such companies are earlier provided with the MU posts, and prepare the Instructions of MU, and plan the completion of human resources and equipment and material demands, and the military commandants of recruitments working directly with local authorities, heads of communities, mayors or presidents of towns give organisational-mobilisation assignments for workers predicted to serve in the MU, what is reflected in the registers of the MU posts.

The militarization itself is a form of subjection of sectors of state’s administration and national economy, or their particular departments or organisational bodies performing especially important tasks for the state’s defence, to the objectives of warfare. For the employees it changes above all the relation of labour into the relation of service, what subordinates them by the same to other specific requirements, and the former control and management resembles the military command. It increases the effi-

kierowania i zarządzania instytucjami, realizującymi w czasie wojny zadania istotne dla obronności i bezpieczeństwa państwa, a także umożliwia to właściwe funkcjonowanie i realizację zadań obronnych zawartych w Planie operacyjnym funkcjonowania przedsiębiorcy. W szczególności tych wynikających z PMG oraz prowadzenie ochrony szczególnej obiektów ważnych dla bezpieczeństwa państwa, którymi stają się JZ.

Obowiązującym dokumentem, w którym zostały określone wymagania jakie spełniać ma wytwarzana przez przedsiębiorcę dokumentacja, pozwalająca na utrzymywanie zdolności technicznych przedsiębiorstwa w zakresie utrzymywania mocy produkcyjnych lub remontowych przez przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym, są wytyczne [3] wraz z uaktualnieniem [7]. Określają one zasadnicze przedsięwzięcia i działania warunkujące przygotowanie przedsiębiorców do wykonywania nałożonych na nich zadań na rzecz obronności państwa i mają stworzyć warunki (organizacyjne, techniczne, ekonomiczne) do planowania wykonania tychże w wyższych stanach gotowości obronnej państwa. Wytyczne dotyczą przedsiębiorców, dla których organem administracji rządowej właściwym do organizowania oraz sprawowania nadzoru nad wykonywaniem zadań na rzecz obronności państwa jest Minister Obrony Narodowej, w tym uczestniczących w procesie realizacji zadań na rzecz obronności państwa ujętych w PMG. Swego rodzaju uzupełnieniem wytycznych, jest metodyka naliczania kosztów [5] łącznie z uaktualnieniami [4][6], która przedstawia możliwości udzielania dotacji celowej umożliwiającej utrzymywanie gotowości do realizacji zadań.

Zanim jednak przedsiębiorca będzie miał prawo do ubiegania się o dotację, po otrzymaniu decyzji administracyjnej organu nakładającego zadania na rzecz obronności państwa w

ciency of management and administration over the institutions performing essential tasks for the state defence and security in the wartime, and it also facilitates the proper functionality and fulfilment of defensive tasks included in the company operational Plan. It especially refers to tasks included in the EMP and to special protection of objects important for the state security, i.e. the MU.

Recommendations [3] together with the updates [7] are the obligatory documents specifying the requirements for documentation prepared by the company owner to maintain company technical capacities for upholding the production or renovation capabilities by companies with special economic-defensive meaning. They describe main activities deciding about preparation of the company owners for execution of tasks imposed into them in favour of state's defence, and they have to create conditions (organisational, technical, economic) for planning their execution at higher levels of state's defensive readiness. The recommendations relate to companies for which the Minister of National Defence is a relevant body of the government administration for organisation and execution of the surveillance over the performance of tasks in favour of state's defence, and it includes the companies which participate in execution of task in favour of state's defence in the frame of the EMP. The methodology of calculating the costs [5] with the updates [4][6] is a specific completion of the recommendations where a possibility of objective funding is predicted for keeping the readiness for execution of tasks.

But before the company owner gets the right to apply for a dotation after receiving administrative decision of the body imposing the tasks in favour of state's defence

zakresie planowania operacyjnego oraz po otrzymaniu wypisu z Planu Operacyjnego Funkcjonowania (POF) Działu Administracji Rządowej Obrona Narodowa (DAR ON) w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, powinien opracować według wymagań wytycznych [3], usystematyzowaną dokumentację stanowiącą „Plan operacyjny funkcjonowania przedsiębiorcy w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny” (POF) na dany rok, na który nałożono zadania obronne. W przypadku zadań na rzecz obronności państwa w zakresie mobilizacji gospodarki, okres obowiązywania powinien być zgodny z okresem obowiązywania PMG. Plan ten ma znaczenie kardynalne, określa bowiem warunki organizacyjne i techniczne niezbędne do realizacji nałożonych zadań na rzecz obronności państwa.

for the operational planning, and after receiving an official copy from the Operational Plan of Functioning (OPF) of the National Defence Department of Government Administration (ND DGA), a systemised documentation has to be prepared by the company charged with defensive tasks according to specifications of recommendations [3], which is the “Operational plan of functioning for company in conditions of state’s security threat and in wartime” (OPF) for a specific year. In the case of tasks in favour of state’s defence for the economy mobilisation the period of validity shall be the same as for the EMP. The plan has a fundamental meaning as it specifies organisational and technical conditions needed for fulfilment of imposed tasks in favour of state’s defence.

POF jest koncepcją funkcjonowania i wykonywania zadań przez przedsiębiorcę w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.

The OPF is a concept of functioning and execution of tasks by the company in conditions threatening the state security and during the war.

POF jest koncepcją funkcjonowania i wykonywania zadań przez przedsiębiorcę w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Zawiera informacje niezbędne do uruchomienia w czasie wojny produkcji środków bojowych oraz dostaw wyrobów i świadczenia usług wyszczególnionych w zadaniu obronnym zgodnie z wymaganiami technicznymi i obowiązującymi normami. Ujęte w planie dane i informacje dotyczące np. produkcji środków bojowych, dostaw wyrobów oraz świadczenia usług odnoszą się zawsze do okresu, na który nałożono dane zadania na rzecz obronności państwa.

Rzeczony dokument planistyczny składa

The OPF is a concept of functioning and execution of tasks by the company in conditions threatening the state security and during the war. It includes data needed for starting a production of combat assets at wartime and deliveries of articles and services specified in the defensive assignment according to technical requirements and binding standards. The data and information included in the plan and concerning for instance production of combat assets, deliveries of articles and services, always refer to the period of time for which the specific tasks in favour of state’s defence were imposed.

The mentioned planning document con-

się z części głównej oraz załączników. Wytyczne [3] uszczegóławiają postaci poszczególnych elementów POF-u. W dokumencie głównym ujmuje się zawsze: stronę tytułową według ściśle określonego wzoru; spis treści, zgodny z załączonym wzorem; ustalenia dotyczące prawa wglądu do POF i prowadzenia prac planistycznych z jego wykorzystaniem; arkusz uzgodnień; zmiany aktualizacyjne; akty prawne stanowiące podstawę opracowania POF oraz dotyczące sposobu realizacji zadań operacyjnych ujętych w POF; terminy i definicje; symbole i formy skrócone; ocenę zagrożeń w obszarze odpowiedzialności przedsiębiorcy, także ocenę ich oddziaływania na jego infrastrukturę oraz potencjał w zakresie ciągłości realizacji tychże; zamiar realizacji zadań operacyjnych przedsiębiorcy w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny; sposób funkcjonowania przedsiębiorcy w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny; zasady współdziałania przedsiębiorcy realizującego zadania operacyjne z innymi przedsiębiorcami i instytucjami oraz Wojskiem Polskim; inne kwestie wynikające z charakteru prowadzonej aktywności gospodarczej danego przedsiębiorcy.

W załącznikach do POF-u mieszczą się (w przypadku Wojskowego Instytutu Technicznego Uzbrojenia): wypis z Tabeli Realizacji Zadań Operacyjnych Planu Operacyjnego Funkcjonowania Działu Administracji Rządowej Obrona Narodowa; Tabela Realizacji Zadań Operacyjnych wynikająca z zadań ujętych w wypisie z Tabeli Realizacji Zadań Obronnych Planu Operacyjnego Funkcjonowania Działu Administracji Rządowej Obrona Narodowa; karty realizacji zadań operacyjnych przedsiębiorcy opracowane przez komórki organizacyjne przedsiębiorcy; umowy zawarte z instytucjami, organami i wszelkimi podmiotami kooperującymi w procesie reali-

sists of the main part and annexes. The recommendations [3] precise the forms of particular OPF's components. The main document always comprises: title page according to precisely specified pattern; table of content according to attached pattern; dispositions concerning the rights for insight into the OPF and for planning activities with its use; the sheet of arrangements; updating changes; legal acts being a basis for preparation of OPF and concerning the way of execution of operational tasks included in the OPF; terms and definitions; symbols and abbreviations; evaluation of threats in the range of entrepreneur's responsibilities, and evaluation of their reaction into his infrastructure and potential for continuous performance of them; intention of leading the operational tasks of company at conditions of external threats to the state security and at wartime; the way of company operation at conditions of external threats and at wartime; principles of cooperation of the company leading the operational tasks with other companies and institutions and the Polish Army; other questions arising from the character of economic activity conducted by the company.

The annexes of OPF include (in the case of the Military Institute of Armament Technology): the official copy from the Execution Table of Operational Tasks of the Operational Plan of Functioning of the National Defence Department of Government Administration; the Execution Table of Operational Tasks resulting from the tasks included in the official copy of the Execution Table of Operational Tasks of the Operational Plan of Functioning of the National Defence Department of Government Administration; cards for execution of company's operational tasks prepared by its organisational sections; agreements concluded

zacji zadań operacyjnych; blokowy schemat struktury organizacyjnej przedsiębiorcy w czasie pokoju; blokowy schemat struktury organizacyjnej, którą przedsiębiorca ma zamiar zastosować w sytuacji zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny; bilans zatrudnienia i potrzeb kadrowych, środków transportowych; zestawienie (wykaz) potrzeb surowcowo – energetycznych; możliwości produkcyjne lub remontowe (usługowe) w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, mapa rozmieszczenia obiektów przedsiębiorcy wraz z legendą.

Opracowany POF może być aktualizowany (co jest nowością) poprzez zmiany wniesione do tabeli zmian aktualizacyjnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami o ochronie informacji niejawnych.

with institutions, bodies, and all subjects cooperating at execution of operational tasks; block diagram of organisational structure of the company at peacetime; block diagram of company organisational structure foreseen for the situation of external threat of state's security and at war; balance of staff and personnel demands, transport means; table (list) of energetic-raw materials; production or renovation (services) capacities in conditions of state's security threats and in wartime, the map with dislocation of company's objects with the legend.

The developed OPF may be updated (what is a new) through the changes introduced into the table of updating changes according with binding regulations on protection of classified information.

Najistotniejszym elementem POF, mającym charakter narzędzia, są karty realizacji zadań operacyjnych.

The execution cards for operational tasks are the most important component of OPF.

Najistotniejszym elementem POF, mającym charakter narzędzia, są karty realizacji zadań operacyjnych. Nowe wytyczne [3] wprowadzają dwa ich rodzaje. Pierwszy z nich stanowią te, które opracowuje się po wpłynięciu do przedsiębiorcy od organu uprawnionego do nałożenia zadań na rzecz obronności państwa z wypisu z Tabeli Realizacji Zadań Operacyjnych Planu Operacyjnego Funkcjonowania Działu Administracji Rządowej Obrona Narodowa (TRZO POF DAR ON). Karty te, po zatwierdzeniu przez Dyrektora / Prezesa umieszczają się w POF-e, który przesyła się do organu nakładającego celem jego zatwierdzenia. Drugi rodzaj kart to karty zadań wynikających z Programu Mobilizacji Gospodarki. Te opracowywane są dla każdego zadania wynikającego z PMG, a nałożonego na

The execution cards for operational tasks are the most important component of OPF. New recommendations [3] incorporate two types of them. The first of them is prepared after the company receives the official copy of the Execution Table of Operational Tasks of the Operational Plan of Functioning of the National Defence Department of Government Administration (ETOT OPF NDD GA) from the body entitled to imposition of tasks in favour of state's defence. These cards after approval of the Executive Officer / Chairman are placed in the OPF to be sent to the imposing body and approved. Second type of cards deals with the tasks arising from the Economy Mobilisation Program. These are developed for each task arising from the EMP and imposed into the

przedsiębiorcę i to w formie kart głównych danego zadania (wyjątkiem jest militaryzacja, planowanie operacyjne i szkolenie obronne) oraz kart podrzędnych na wielu, niższych poziomach.

Uzupełnieniem opracowywanego POF-u są inne dokumenty organizacyjno – wykonawcze, pozwalające przedsiębiorcy na wykonanie wszelkich prac przygotowawczych do prowadzenia działalności w wyższych stanach gotowości obronnej państwa. Dokumenty te stanowią tzw. dokumentację uzupełniającą, która opracowywana jest zgodnie z [3]. To zbiór dokumentów organizacyjno – wykonawczych, w który wchodzi:

- zarządzenia powołania Stałej Komisji Technicznej (SKT) i założenia do jej funkcjonowania uzupełnione o protokoły (notatki) posiedzeń;
- katalog stanowisk służbowych i pracowników, którzy posiadają stosowne osobowe poświadczenia bezpieczeństwa, upoważnionych przez właściwego przełożonego do opracowania planu, prowadzenia prac z jego wykorzystaniem oraz wglądu do tego dokumentu;
- plan zaopatrzenia materiałowego zawierający branżowy wykaz podmiotów, z którymi przedsiębiorca współpracuje, aby zabezpieczyć ciągłość dostaw środków materiałowych oraz części zamiennych niezbędnych do realizacji zadań na rzecz obronności państwa (uwzględniając szczególnie te wynikające z PMG) z wykazem zawartych porozumień i umów;
- rejestr materiałów koniecznych do umożliwienia realizacji zadań na rzecz obronności państwa (uwzględniając szczególnie te wynikające z PMG);
- dokumentacja działalności organizacyjno – etatowej oraz reklamowania pracowników od obowiązku pełnienia

company, and it is done in the form of the main cards of a specific task (excluding the militarization, operational planning, and defensive training), and of the secondary cards for many lower levels.

The developed OPF is completed by other organisational-execution documents which are needed by the company for execution of all preparations for leading the work at higher levels of state's defence readiness. These documents create the so called complementary documentation which is prepared according to [3]. It is a collection of organisational-executive documents including:

- disposition for calling a Permanent Technical Commission (PTC) and principles of its functioning completed with protocols (minutes) of its sessions;
- catalogue of posts for servicemen and workers who have a relevant personal certificate of security and are entitled by a relevant senior officer for preparation of the plan, and leading the work with its use, and to have an insight into this document;
- plan of material provisions including the list of branch subjects working together with the company to safeguard the continuity of supplies for material assets and spare parts necessary for execution of tasks in favour of state's defence (regarding particularly the ones originating from the EMP), and the list of concluded contracts and agreements;
- register of materials needed for fulfilment of tasks in favour of state's defence (especially considering those arising from EMP);
- documentation of organisational-staff activities and reclamation of workers

- czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, a także obsady stanowisk po objęciu podmiotu militaryzacją; dokumentacja szkolenia obronnego;
- wykaz dokumentacji technicznej, a także technologicznej produkcji i remontu wyrobów dotyczących zadań wynikających z PMG wespół z informacją o pomieszczeniu/miejscu, w którym jest przechowywana;
 - wykaz posiadanych urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu, które są niezbędne do realizacji zadań na rzecz obronności państwa oraz wykaz osób posiadających właściwe zaświadczenia kwalifikacyjne do ich obsługi i konserwacji;
 - dokumentacja obiektów budowlanych niezbędnych do zabezpieczenia realizacji zadań na rzecz obronności państwa;
 - porozumienia, notatki, ustalenia lub dodatkowe umowy zawarte pomiędzy przedsiębiorcą z organami administracji publicznej i instytucjami zawarte celem umożliwienia wypełnienia nałożonych zadań na rzecz obronności; dokumentacja z zakresu prowadzenia szczególnej ochrony obiektów;
 - dokumentacja stałego dyżuru;
 - karty realizacji zadań operacyjnych;
 - karty realizacji zadań wynikających z PMG; wykaz stanowisk, na których zatrudnieni w bezpośredniej produkcji/remontach/usługach, wykonują zadania na więcej niż jednym stanowisku.

Nowe wytyczne [3] przewidują aktualizację dokumentacji uzupełniającej dwa razy do roku, co musi być odnotowane w protokole z posiedzenia SKT. Jako daty aktualizacji tej dokumentacji, przyjęto w wytycznych 15 czerwca i 15 grudnia każdego roku. Dokumentacja ta nie jest przesyłana do organu uprawnionego,

- from the duty of active military service when the mobilisation is announced and at war, and also appointments on the posts when the subject is militarised; documentation on defensive training;
- list of technical and technological documentation for production and renovation of articles relating to tasks arising from the EMP with information about the place/room where it is kept;
 - list of possessed technical instruments which are subjected to technical surveillance, and which are necessary for execution of tasks in favour of state's defence, and the list of persons having suitable certificates of qualifications for their handling and maintenance;
 - documentation of construction objects needed for securing the performance of tasks in favour of state's defence;
 - agreement, notes, arrangements, or additional agreements concluded between the company owner and institutions and bodies of public administration for fulfilment of imposed tasks in favour of defence; documentation on provision of special protection of objects;
 - documentation of permanent duty;
 - execution cards of operational tasks;
 - execution cards of tasks resulting from the EMP; list of posts on which the workers employed in direct production/renovations/services perform the operations in more than one stand.

New recommendations [3] assume the updating of complementary documentation two times per year what must be noted in minutes of PTC session. As the dates for the updating of documentation the dates of 15 June and 15 December of each year were set. The documentation is not sent to

jest przechowywana u danego przedsiębiorcy i jest kontrolowana podczas przeprowadzanych kontroli [9] przez organ uprawniony.

4. Organy i obowiązki przedsiębiorcy wynikające z przewidzianych prawem przepisów

4a. Stała Komisja Techniczna

Przedsiębiorca, którego obarczono zadaniami na rzecz obronności państwa, powołuje i utrzymuje Stałą Komisję Techniczną (SKT), której przewodzi osoba zatrudniona na kierowniczym stanowisku właściwym ds. produkcji (ew. zadań na rzecz obronności państwa z zakresu mobilizacji gospodarki) lub organizacji pracy (pozostałe zadania na rzecz obronności państwa).

SKT składa się z kierowników podstawowych pionów przedsiębiorcy, posiadających upoważnienia w zakresie dostępu do informacji niejawnych o odpowiedniej klauzuli, stanowiąc odpowiednik sztabu wojskowego lub kryzysowego. Skład i liczebność oraz podział funkcji w SKT ustalany jest autonomicznie decyzją Dyrektora / Prezesa danego podmiotu. SKT zajmuje się między innymi: prowadzeniem i aktualizacją dokumentacji planowania i wykonawstwa nałożonych zadań; opracowywaniem dokumentacji planistycznej, wnioskowaniem o dotacje celowe oraz rozliczaniem kosztów poniesionych podczas realizacji zadań na rzecz obronności; przygotowaniem danych i wiadomości z zakresu pracochłonności procesów technologicznych towarzyszących realizacji zadań wynikających z PMG; opracowywaniem dokumentów i materiałów w zakresie: planowania zadań, zharmonizowania przedsięwzięć związanych z militaryzacją i utrzymywaniem niezbędnych mocy produkcyjnych lub remontowych (usługowych) przedsiębiorcy w czasie „P” oraz w wa-

the authorised body, but it is stored in the company and is checked during examinations [9] by the authorised body.

4. Organs and Duties of Company Owner Arising from Legal Regulations

4a. Permanent Technical Commission

Company owner charged by tasks in favour of state's defence calls and keeps working the Permanent Technical Commission (PTC chaired by a person employed on a managerial post dealing with the production (possibly with the tasks in favour of economy mobilisation), or organisation of the work (remaining tasks in favour of state's defence).

PTC consists of the heads of basic profiles of the company having the authorised access to the classified information on the suitable level and is a counterpart of a military or emergency staff. Composition and size, and division of functions in the PTC is decided by the autonomous decision of director / chairman of a specific subject. The PTC deals among others with: keeping and updating the documentation for planning and execution of imposed tasks; preparation of planning documents, applications for objective funds and clearing accounts with costs borne at execution of tasks in favour of defence; preparation of data and messages on labour quotas needed for technological processes used at execution of tasks arising from the EMP; preparation of documents and materials for: planning of tasks, harmonisation of activities connected with militarisation and upholding the necessary production or renovation (service) levels of the company at time „P”, and in conditions of external state security threat, and at war-

runkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny; tworzenie warunków realizacji zadań wynikających z PMG w przypadku ich uruchomienia; przygotowywanie oraz organizowanie i nadzór nad ewidencją szkoleń obronnych; prowadzenie kwartalnej analizy stanu przygotowania podmiotu do realizacji zadań na rzecz obronności państwa, a w tym wynikających z PMG, a także opracowywanie wniosków w tym zakresie oraz nadzór nad ich realizacją; prowadzenie bieżącej współpracy z Rejonowym Przedstawicielstwem Wojskowym (RPW).

Obecne przepisy nakazują obowiązek spotkań (z posiedzeń sporządza się w formie pisemnej ewidencjonowane protokoły lub notatki przechowywane w ramach dokumentacji uzupełniającej POF) SKT minimum raz na kwartał z wyjątkiem sytuacji kiedy wymaga tego realizacja bieżących pilnych poleceń organu nadrzędnego w zakresie realizacji zadań na rzecz bezpieczeństwa państwa.

4b. Szkolenie obronne

Przedsiębiorca zmuszony jest prowadzić szkolenia obronne z pracownikami, którym nadano lub planuje się nadać przydziały organizacyjno – mobilizacyjne do jednostki zmilitaryzowanej formowanej z jego potencjału. Realizując zadanie obronne z zakresu szkolenia obronnego, wykonuje się następujące dokumenty: program szkolenia obronnego, który ma za zadanie określić cele szkolenia, jego problematykę realizowaną w danym okresie planistycznym, zasadnicze przedsięwzięcia szkoleniowe i plany szkolenia obronnego (które określają cele szkolenia wynikające z programu szkolenia obronnego, tematy szkolenia opracowane na podstawie problematyki ujętej w programie szkolenia obronnego, dostosowane do roli organizatora szkolenia w systemie obronnym państwa oraz uwarunkowań

time; provision of conditions for execution of tasks arising from the EMP in the case they are launched; preparation and organisation and surveillance over the records of defensive trainings; preparation of quarterly analyses on the levels of the subject's preparation for execution of tasks in favour of state's defence, including those arising from the EMP, and preparation of conclusions concerning it, and monitoring of their execution; provision of current cooperation with the Regional Military Representation (RMR).

Current regulations impose the duty of the PTC sessions (the written minutes are made from the meetings to be kept in the form of complementary documentation OPF) at least one time in a quarter apart the situations demanded by the execution of existing urgent orders of superior bodies for execution of tasks in favour of state's defence.

4b. Defensive Training

The company owner is committed to lead defensive trainings for workers who received or are planned to receive the organisational-mobilisation assignments to the militarised unit which is formed. Conducting the defensive task of defensive training following documents are prepared: program of defensive training which specifies the objectives of training, problems which will be trained within a specific planned period, general training activities and plans of defensive training (which describe the objectives of training arising from the defensive training program, subjects of the training prepared on the basis of problems included in defensive training program, adapted to position of the training organiser in state's defence system and to circumstances regarding the executed

wynikających z realizowanych zadań na rzecz obronności państwa, formę, termin i miejsce, a także, organizację szkolenia).

Problematyka szkolenia obronnego przedsiębiorcy dotyczy planowania operacyjnego i programowania obronnego, przygotowań gospodarczo – obronnych, realizacji zadań na rzecz SZ RP, współpracy cywilno – wojskowej, przygotowań do militaryzacji, ochrony obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa [8], ochrony informacji niejawnych, a także specyficznych zagadnień kompatybilnych ze swoistą działalnością przedsiębiorcy.

Program szkolenia obronnego wykonuje się obecnie na czteroletni okres planistyczny i jest on wyjściową do rocznego planu szkolenia. Szkolenie obronne przedsiębiorca prowadzi w formie zajęć teoretycznych i praktycznych, w celu nabycia przez pracowników umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań na stanowiskach pracy oraz podniesienia ich kwalifikacji, a także poznania zasad i procedur wykonywania zadań na rzecz obronności państwa w warunkach szczególnych, tj. podczas podwyższania gotowości obronnej państwa oraz zewnętrznego zagrożenia jego bezpieczeństwa i w czasie wojny. Oprócz szkoleń obronnych prowadzonych przez danego przedsiębiorcę, organizowane są również szkolenia obronne prowadzone przez organ nakładający zadania na rzecz obronności państwa w różnej formie: od konferencji, wykładów, przez warsztaty, ćwiczenia, aż do Kursów i Wyższych Kursów Obronnych [10].

W ten działający od wielu lat system, rewolucyjne zmiany wprowadziło Rozporządzenie Rady Ministrów z 17 listopada 2021 roku w sprawie szkolenia obronnego [14]. Ograniczyło ono formy szkolenia do teoretycznych kursów obronnych i obejmujących zajęcia teoretyczne i praktyczne wyższych kursów obronnych oraz ćwiczeń obronnych. Ograni-

tasks in favour of state's defence, and the form, time, and place, and the organisation of the training, as well).

Problems of company's defensive training concern operational planning and defensive programming, and economic-defensive preparations, and execution of tasks in favour of the Polish Armed Forces, and cooperation of civilians and military servicemen, preparation for militarisation, protection of objects of special importance for the state security and defence [8], protection of classified information, and specific questions compatible with company activities.

Program of defensive training is now prepared for a four year planning period which is a base for preparing a yearly training program. Defensive training is carried out in the form of theoretical or practical sessions in order to get the skills by the workers which are necessary for execution of tasks on the working stands and to increase their qualifications, and to familiarise them with the principles and procedures at execution of tasks in favour of state's defence and in special circumstances i.e. when the state defence readiness level is increased, and at external security threat, and at war. Apart of defensive trainings conducted by the company there are also different defensive trainings organised by the body imposing the tasks in favour of state's defence in the form of conferences, lectures, workshops, up to the Courses and Higher Defensive Courses [10].

This system has operated for many years until the Disposition of the Board of Ministers introduced some revolutionary changes on 17 November, 2021 to the defensive training [14]. It limited the forms of training to theoretical defensive courses and to the higher defensive courses and defensive exercises comprising theoretical and practical

czono również liczbę objętych szkoleniami osób do kierujących wykonywaniem zadań obronnych w jednostkach organizacyjnych administracji publicznej, jednostkach organizacyjnych tworzonych przez organy samorządu terytorialnego oraz u przedsiębiorców, a także osób wykonujących te zadania oraz osób obejmujących po raz pierwszy stanowisko do spraw obronnych w jednostkach organizacyjnych administracji publicznej. Obowiązujące od początku 2022 roku rozporządzenie [14] okazało się niejasne i kontrowersyjne, spowodowało falę zapytań do MON, którego rzeczony Rozporządzenie uczyniło odpowiedzialnym za realizację tego zadania obronnego w skali kraju. Obecnie obowiązuje interpretacja, iż uregulowania zawarte w przedmiotowym rozporządzeniu, nie wykluczają możliwości prowadzenia przez dany podmiot seminariów, zajęć grupowych, rekonesansów rejonów ćwiczeń ani innych typów zajęć umożliwiających przygotowanie do organizacji i realizacji ćwiczeń, a możliwość wyboru odpowiednich procesów przygotowawczych, pozostawiona została ich organizatorom.

4c. Stały dyżur

W stanie stałej gotowości obronnej państwa przedsiębiorca powinien zaplanować utworzenie oraz opracować zasady funkcjonowania systemu stałych dyżurów (SSD) w celu zapewnienia wykonywania zadań w ramach podwyższania gotowości obronnej państwa i w tym celu powinien opracować niezbędną dokumentację stałego dyżuru (SD).

Dokumentację SD przedsiębiorcy, którą należy obowiązkowo opracować, powinny zgodnie z [3] stanowić w szczególności: instrukcja działania SD (określająca zadania SD, zespół, zadania osób stanowiących SD oraz podporządkowanie, grafik pełnienia SD i powiadamiania, obiegu informacji, łączności i

trainings. The number of trainees was reduced, as well, to persons controlling the execution of defensive tasks in the organisational units of public administration, and the organisational units called by the bodies of territorial self-government, and in companies, and to persons performing these tasks, and persons who were appointed first time on the post of defensive affairs in organisational units of public organisation. The disposition [14] which was effective from the beginning of 2022 proved to be vague one and controversial, and triggered a wave of questions to the MoD which was responsible for performance of this defensive task in the whole country. The currently binding interpretation says that regulations included in the subjective disposition do not exclude any possibility for organisation of seminars by a given subject, group trainings, reconnaissance visits in regions of exercises, and other types of activities preparing for organisation and execution of exercises, and the organisers were left to decide themselves about these preparation activities.

4c. Permanent Duty

A permanent duties system (PDS) has to be created in the company at the level of permanent state's defensive readiness together with the principles of their functioning and the necessary documentation of the permanent duty (PD) to provide the execution of tasks in the frame of increased levels of state's defensive readiness.

It is obligatory to prepare documentation of PD in the company and it has to include according to [3]: operational instruction of PD (describing the tasks of PD, team, assignments of persons included in PD and their subordination, the roster of duties and diagram of notification and flow of infor-

terminów przekazywania meldunków, zasady oraz terminy zdawania i obejmowania dyżurów przez kolejne zmiany SD, wykaz wytypowanych na korzyść SD pojazdów, uzupełniającą dokumentację wraz z niezbędnymi wykazami, dziennik przyjmowanych i przekazywanych decyzji, dziennik meldunków, tabele sygnałowe oraz obowiązujących sygnałów powszechnego ostrzeżenia i alarmowania).

mation, communication, and terms for delivering the reports, principles and terms for terminating and starting the duties, and consecutive teams of PD, list of vehicles disposed for PD, complementary documentation with necessary tables, register of received and transferred decisions, register of reports, tables of signals and binding signals for common warnings and alerts).

System Stałych Dyżurów jest organizowany z wykorzystaniem struktury organizacyjnej, w której przedsiębiorca ma funkcjonować w czasie wojny.

The Permanent Duties System (PDS) is organised by using the company organisational structure at war.

SSD jest organizowany z wykorzystaniem struktury organizacyjnej, w której przedsiębiorca ma funkcjonować w czasie wojny, uruchamiany jest przez organ, który nałożył zadania na danego przedsiębiorcę oraz organ uprawniony w systemie podwyższania gotowości obronnej państwa. SD partycypuje w odbiorze sygnałów alarmowania i powiadamiania oraz, w ograniczonym zakresie, w samym już wykonywaniu zadań przekazywanych w tym systemie przez Dyżurną Służbę Operacyjną Ministra Obrony Narodowej bądź osobę wyposażoną w takie uprawnienia przez organ, który nałożył zadania na rzecz obronności lub organ uprawniony [3].

Zadania realizowane w ramach SD, to w szczególności: uruchamianie czynności, których celem jest podwyższanie gotowości obronnej państwa; przekazywanie decyzji i informacji związanych z uruchomieniem zadań realizowanych w procesie podwyższania gotowości obronnej; meldowanie i informowanie o stanie realizacji zadań w ramach podwyższania gotowości obronnej oraz o posiadanych mocach i zaangażowanych środkach uruchomionych do ich wypełnienia; współpra-

The PDS is organised by using the company organisational structure at war and is started by the body which imposed the tasks on the specific company and the authorised body in the system increasing the state defensive level readiness. The PD takes part in reception of alerting and communication signals, and in a limited scope, in the mere execution of tasks communicated in this system by the Duty Operational Service of the Minister of National Defence, or by a person empowered in such authority by the body which imposed the tasks in favour of defence, or the authorised body [3].

Following tasks are performed in the frame of the PD: activation of actions aimed for increasing the level of state's defensive readiness; communication of decisions and information connected with activation of tasks performed in the process of increasing the state defence readiness; reporting and informing on execution of tasks in the frame of increasing the defence readiness, and on possessed forces and engaged assets applied for their use; cooperation

cę z SD tworzonymi przez instytucję, która nałożyła zadanie na rzecz obronności państwa oraz organ uprawniony.

4d. Współpraca z Rejonowym Przedstawicielstwem Wojskowym (RPW)

Współpraca z RPW, który w zakresie i obszarze swojej działalności ma obowiązek nadzorowania podmiotów, które wytwarzają wyroby dla resortu obrony narodowej, jest obowiązkowa i poparta kilkoma obowiązującymi aktami prawnymi. Dlatego też przedstawiciel RPW ma m. in. prawo pełnego dostępu do dokumentacji danego przedsiębiorcy dotyczącej produkcji lub remontu wyrobów i świadczenia usług w ramach zadań będących częścią Programu Mobilizacji Gospodarki. Przedsiębiorca natomiast powinien udostępnić przedstawicielowi RPW do wglądu dokumentację dotyczącą zadań, wynikających z PMG.

with the PD created by the institution which imposed the task in favour of state's defence and by the authorised body.

4d. Cooperation with the Military Regional Representation (MRR)

Cooperation with the MRR which is obliged for surveillance of subjects producing the articles for the national defence sector is obligatory and backed by some legal regulations. And for that reason it is why the representative of the MRR has a full access to company's documentation concerning production or renovation of articles and rendering services in the frame of tasks being a part of the Economy Mobilisation Program. And the company owner shall make available the insight into documentation connected with the tasks arising from the EMP to the representative of the MRR.

Współpraca z RPW przedsiębiorcy, wytwarzającego wyroby dla resortu obrony narodowej, jest obowiązkowa i poparta kilkoma aktami prawnymi.

Cooperation of entrepreneur, manufacturing the equipment for the national defence sector, with the MRR is obligatory and backed by some legal regulations.

Każdy przedsiębiorca, przed skierowaniem do RPW swojej dokumentacji celem jej lustracji, musi posiadać prawo do dysponowania nią. Dokumentację tę przedsiębiorca otrzymuje od danego przedsiębiorcy finalnego, który zleca np. w ramach kooperacji wykonanie określonych wyrobów lub elementów składowych do tych wyrobów [3].

Oficer RPW sprawdza oraz opiniuje założoną przez przedsiębiorcę wartość pracochłonności. Dzieje się to poprzez ocenę: zgodności określania pracochłonności procesu technologicznego produkcji wyrobów lub świadczenia usług, z normami (kalkulacjami, biuletynami itp.) obowiązującymi danego przedsiębiorcę; zgodności z dokumentacją

Each company owner has to possess the right for disposal of the documentation before sending it to the MRR for examination. The company owned gets this documentation from a final contractor who commissions the production of particular articles or components to these articles, e.g. in the frame of a cooperation [3].

An officer of the MRR examines and issues an opinion on value of work consumption assumed by the contractor. It is made by the assessment of: compliance in determination of work consumption of technological process for production of articles or provision of services with the standards (calculations, bulletins, etc.) which have to be fol-

techniczną i technologiczną produkcji lub remontu produktów, do których w zakresie utrzymywania mocy produkcyjnych lub remontowych (usługowych) do zabezpieczenia realizacji zadań, przedsiębiorca został obowiązany decyzją organu uprawnionego do ich nakładania w zakresie mobilizacji gospodarki; zdolności technicznych przedsiębiorców do realizacji zadań produkcyjnych lub remontowych przewidzianych w Programie Mobilizacji Gospodarki dla przedsiębiorcy [3].

Po pozytywnej weryfikacji dokumentacji technicznej przygotowanej przez przedsiębiorcę, przedstawiciel RPW poświadcza pracochłonności procesów technologicznych zadań wynikających z PMG w formie i zakresie dokładnie określonym w wytycznych [3].

Pod koniec grudnia 2021 roku ukazała się nowa decyzja MON [7], która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku i która zmienia decyzję obowiązującą dotychczas [3]. Wprowadzone nią zmiany obejmują bardzo nieznaczne poprawki w zakresie współpracy z RPW i nie mają charakteru zmian merytorycznych - zmieniają ledwie niektóre określenia takie jak: organ logistyczny, instytucja ekspercka czy też dostawy armatorskie.

5. Nowa metodyka naliczania kosztów przedsiębiorcy

Bardzo istotnym dokumentem normatywnym w świetle przygotowań obronnych państwa jest metodyka naliczania kosztów przedsiębiorcy. Umożliwia wykonanie wniosku o dotację celową na utrzymywanie mocy produkcyjnych lub remontowych (usługowych), a tym samym zrefundowanie kosztów, które ponosi przedsiębiorca realizujący nałożone na niego zadania obronne, w szczególności te wykonywane w ramach PMG.

Nowa metodyka [5] (łącznie z aktualizacjami [4][6]) naliczania kosztów utrzymywa-

lowed by the contractor; compliance with technical and technological documentation for production or renovation of products for which the contractor was obliged to keep the production or renovation (service) capacities by the body authorised to their imposition in the frame of the economy mobilisation; technical capabilities of contractors for execution of production or renovation tasks predicted in the Economy Mobilisation Program for the contractor [3].

After positive verification of technical documentation prepared by the contractor the representative of MRR certifies the levels of work consumption of technological processes for tasks arising from the EMP in the form and range which are precisely defined in the recommendations [3].

At the end of December, 2021 a new decision of MoD [7] was issued with the force from 01 January, 2022 to change the existing decision [3]. The changes introduced by it include insignificant amendments for cooperation with the MRR and are not essential as they change some definitions such as logistic body, expert institution, or the shipowner's deliveries.

5. New Methodology for Contractor's Costs Calculation

The methodology of calculation of contractor's costs is a very important normative document in domain of state's defensive preparations. It facilitates preparation of an application for objective dotation on keeping up the production or renovation (service) capacities, and by the same the reimbursement of assets borne by the contractor for execution of imposed defensive tasks, and especially those in frame of the EMP.

The new methodology [5] (with updates [4][6]) for calculating the contractor's costs

nia przez przedsiębiorców mocy produkcyjnych lub remontowych (usługowych) koniecznych do wykonywania zadań wynikających z PMG, a także udzielania, rozliczania oraz kontroli wykorzystania przeznaczonej na ten cel dotacji celowej określa zasady:

- ustalania, naliczania oraz weryfikacji kosztów utrzymywania przez przedsiębiorców mocy produkcyjnych lub remontowych (usługowych) niezbędnych do realizacji zadań wynikających z PMG;
- udzielania, przekazywania i rozliczania środków/dotacji przeznaczonej na zrefundowanie kosztów poniesionych przez przedsiębiorców na utrzymywanie mocy produkcyjnych lub remontowych (usługowych) koniecznych do wykonania zadań obronnych wynikających z PMG;
- kontroli wydatkowania udzielonej dotacji celowej.

W tym miejscu należy stwierdzić, że przedmiotowa metodyka doczekała się już aktualizacji i zmiany niektórych zapisów, tabel i wykazów, które są opracowywane podczas tworzenia wniosku o dotację celową oraz sprawozdania z wykorzystania dotacji. Akty prawne, które określają zmiany do tej metodyki zostały opublikowane w czerwcu oraz grudniu 2021 roku [4]. Celowo w artykule wskazane są oba główne akty prawne czyli tekst jednolity tzn. decyzja nr 160/MON oraz zmiany, które ukazały się w decyzjach nr 85/MON i 185/MON.

Metodykę rozpoczyna, (nieczęsto spotykany współcześnie w aktach normatywnych) słownik użytych określeń i definicji, których identyfikacja w tym miejscu wyraźnie wprowadza jasność i przejrzystość w dalszych częściach dokumentu. Przede wszystkim wyraźnie sprecyzowano pojęcie dotacji celowej, do której mają prawo obecnie wszyscy przedsiębiorcy w czasie stałej gotowości obronnej pań-

on maintaining production or renovation (service) capacities needed for completing the tasks arising from the EMP, and also for granting, clearing, and surveillance of use of the objective dotation designed for this purpose, specifies the principles of:

- setting, calculating and verification of costs borne by contractors for maintenance of production or renovation (service) capacities needed for execution of tasks arising from the EMP;
- granting, giving and clearing the assets/dotation designed for refunding the costs borne by the contractors on maintenance of production or renovation (service) capacities needed for execution of tasks arising from the EMP;
- control over the spending of granted objective dotation.

It has to be noted here that the subjective methodology has been already updated and some wordings, tables, and lists prepared at submitting the application for the objective dotation were changed, both with the reports on its use. Legal regulations detailing the changes of the methodology were published in June and December of 2021 [4]. Hence, the paper shows two main legal regulations, i.e. the original text of decision nr 160/MON and changes announced in decisions nr 85/MON and 185/MON.

The methodology starts with a vocabulary of terminology and definitions (what is not a common practice of contemporary normative regulations) to get clear and transparent character of the document. First of all the notion of the objective dotation (grant) is precisely identified, and all contractors are now entitled to it during the permanent state defence readiness to refund

stwa celem refundacji kosztów związanych z utrzymaniem mocy produkcyjnych lub remontowych (usługowych), umożliwiających zrealizowanie nałożonych zadań, a wynikających z PMG.

W swej głównej części dokument zawiera, przedstawiony precyzyjnie sposób naliczania kosztów utrzymania mocy produkcyjnych bądź remontowych (usługowych). Zadbano o sformułowania, które wykluczają niedomówienia, nieporozumienia niebezpieczne dla właściwej „wyceny” realizowanych zadań.

Wprowadzono nowy element jakim jest maksymalny poziom pracochłonności zadań wynikających z PMG przypadający na jednego pracownika bezpośrednio zaangażowanego w wykonywanie tych zadań/bezpośredniej produkcji, a wynoszący nie więcej niż 2100 roboczogodzin (rbh) na rok. Przy czym realizacja przez pracownika zadań na większej niż jednym stanowisku bezpośredniej produkcji/remontu/usług powinna wynikać z możliwości organizacyjno – technicznych wynikających z procesu technologicznego oraz wymaga szczegółowego uzasadnienia.

W metodyce określono ściśle wymagania niezbędne do realizacji przez podmiot w celu przyznania mu dotacji przez organ nakładający zadania, a mianowicie:

- przyjęcie decyzji administracyjnej o nałożeniu na danego przedsiębiorcę zadań obronnych wynikających z PMG;
- przygotowanie i wystąpienie z złożeniem wniosku o przyznanie subwencji na zachowanie mocy produkcyjnych oraz remontowych (usługowych);
- podpisanie umowy z organem, który nałożył zadania;
- przedłożenie, z zachowaniem wszystkich terminów oraz zatwierdzenie sprawozdania z wykorzystania udzielennej dotacji i rozliczenie jej;
- brak postępowania egzekucyjnego pro-

the costs connected with keeping up the production or renovation (service) capacities for execution of imposed tasks arising from the EMP.

The main part of the document contains a precise method for calculating costs of maintenance of production or renovation (service) capacities. The care was taken to use unambiguous terminology and misunderstandings threatening the proper assessment of executed tasks.

A new component was introduced in the form of a maximal level of work consumption for tasks arising from the EMP falling out for an individual worker directly involved into execution of these tasks/direct production which was set as maximum 2100 working hours per year. Additionally, any execution of tasks by the worker on more than one stands of direct production/renovation/service has to be effected by organisational-technical capacities of technological process and requires a detailed explanation.

The methodology includes strict requirements which have to be executed by the subject before granting a dotation (subvention) by the body imposing the tasks, such as:

- acceptance of administrative decision on a particular contractor imposing defensive tasks arising from the EMP;
- preparation and submitting the application for granting a subvention for preservation of production and renovation (service) capabilities;
- signature of an agreement with the body imposing the tasks;
- submission and approval of the report in a due time on spending and clearing the granted subvention;
- the lack of any bankruptcy actions

wadzonego w stosunku do rzeczzonego przedsiębiorcy.

Przedstawiony powyżej, drugi element tych wymagań koniecznych do uzyskania dotacji (wniosek), został bardzo dokładnie opisany, a wniosek ten przedsiębiorca składa:

- do organu, który nałożył przedmiotowe zadania za pośrednictwem organu uprawnionego, w nieprzekraczalnym terminie do dziesięciu dni roboczych, liczonych od dnia odbioru:
 - pisemnego wezwania od organu uprawnionego w tym zakresie, lub
 - decyzji administracyjnej nakładającej na przedsiębiorcę zadania wynikające z PMG;
- w jednym egzemplarzu w wersji papierowej, a załączniki nr 3 i 4 do wniosku w edytowalnej postaci elektronicznej na nośniku cyfrowym, według danych planistycznych na pierwszy dzień okresu obowiązywania decyzji administracyjnej nakładającej na przedsiębiorcę zadanie wynikające z PMG [3].

Wysokość przyznanej dotacji należnej przedsiębiorcy obliczana jest z zależności określonej w metodyce i jest w głównej mierze uzależniona od sumarycznej pracochłonności zadań realizowanych przez znajdujących się w przedmiotowej sprawie we właściwości MON przedsiębiorców, którzy spełniają warunki decydujące o otrzymaniu wsparcia i ubiegających się o dotację. Tak więc, im mniejsza liczba przedsiębiorców złoży wniosek o środki finansowe, tym mniejsza będzie sumaryczna pracochłonność zadań wynikających z PMG, a co za tym idzie, tym większa będzie dotacja dla poszczególnych przedsiębiorców, którzy złożyli wnioski.

Przyznanie dotacji nie jest oczywiście końcem procesu, jest nim rozliczenie, które określone zostało w metodyce szeregiem wymagań formalnych służących sporządzeniu

against the mentioned contractor.

The second component (the application) of these requirements needed for getting the subvention was precisely described, and the application is submitted:

- to the body which imposed the subjective tasks through the authorised body within not extendable time of ten working days counted from the day of reception:
 - a written summons from the authorised body concerning it, or
 - administrative decision imposing the tasks arising from the EMP into contractor;
- in one copy of paper version, and the annexes 3 and 4 to the application in electronic edition in digital media and according to planning data existing on the first day of the period when administrative decision imposing the tasks arising from the EMP into contractor is binding [3].

The amount of granted subvention which is due to contractor is calculated from the relation specified in the methodology and is mainly dependant on a summarised level of work consumption of tasks conducted by the contractors who in the subjective matter are under disposition of the MoD, and who meet the conditions deciding about getting the assistance, and who are applying for the subvention. Then, the less number of contractors submits application for financial assets, the less is the summarised level of work consumption of tasks arising from the EMP, what makes the subvention for particular contractors who submitted the applications is higher.

Granting of the subvention does not end the process which is terminated by the clearing and is identified in the methodology by many formal requirements for preparation of

„Sprawozdania z wykorzystania dotacji”, którego wzór dołączono do metodyki. Jest ono uzupełnione: wyciągami bankowymi z rachunku PMG, wydrukami z rejestru zawierającego wszelkie operacje pieniężne dokonywane w bieżącym roku na rachunku PMG; przelewami bankowymi potwierdzającego niewykorzystanie dotacji i odsetek, notami księgowymi, sprawozdaniami o wpływach, kosztach/wydatkach i rezultacie finansowym, nakładach, raport biegłego rewidenta z badania sprawozdania w zakresie lustracji dokumentacji księgowo – finansowej dotyczącej wykonania zadań wynikających z PMG, czy wydruk z Krajowego Rejestru Sądowego z dnia sporządzenia sprawozdania [5].

Do przedstawionych wymagań formalnie dla przedsiębiorców, którzy otrzymali dotację celową, dołączono tzw. wymagania szczegółowe określające poszczególne detale takie jak np.: termin złożenia sprawozdania z dotacji, termin zwrotu niewykorzystanych środków finansowych, odsetki od zgromadzonej dotacji, sposób oceny sprawozdania z dotacji oraz wyjaśnienia i uzupełnienia związane z pytaniami w zakresie informacji zawartych w sprawozdaniu. Nie wywiązanie się z któregośkolwiek z tych wymagań szczegółowych, wiąże się z możliwością cofnięcia przyznanej dotacji celowej [5].

Prawidłowość wykorzystania dotacji celowej podlega kontroli stosownie do przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych [18]. Kontroli podlegają dokumenty stanowiące podstawę do przyznania i rozliczenia dotacji, a w szczególności: wyciągi z rachunku PMG – z saldem na dzień 31 grudnia roku, w którym dotacja jest przyznana; noty księgowe wystawiane na kwoty wynikające z wyliczeń wskazujących tę część wydatków, która została poniesiona przez przedsiębiorcę na realizację zadań wynikających z PMG; deklaracje, decyzje oraz kore-

„Report on the use of subvention”, with its draft attached to the methodology. The report is completed by bank statement on the EMP bank account, printed copies of the register including all financial operations made during the current year on the EMP bank account, bank transfers confirming subventions and percentages which were not used, accountant notes, reports on incomes, costs/spendings and financial result, report of a professional revisor on examination of accountant-financial documentation concerning execution of tasks arising from the EMP, or the printed excerpt from the Country Court Register on the day of preparation of the report [5].

The formal requirements for the contractors who received the objective subvention are complemented by the so called detailed specifications identifying such questions as for instance: date for submitting the report on subvention, date for returning the unused financial assets, percentage from accumulated subvention, method for assessing the subvention report and clarifications and explanations connected with questions relating to information included in the report. Any default at fulfilment of these detailed requirements is connected with a possibility for withdrawal of the granted objective subvention [5].

Correctness of use of the objective subvention is investigated according with regulations of the law from 27 August, 2009 on the public finances [18]. Examination concerns documents being the base for granting and clearing the subvention and especially: drafts from the EMP account balanced on 31 December of the year for which the subvention was granted, accountant notes issued on the amounts resulting from calculations indicating this portion of spendings which was borne by the contractor on the execution of tasks arising from the EMP, declarations,

spondencja określająca wysokość kosztów podlegających pokryciu dotacją; faktury wystawiane przez innych przedsiębiorców na usługi rozliczane ze środków przyznanej dotacji; umowy zawierane z zewnętrznymi przedsiębiorcami na realizację zadań i przedsięwzięć rozliczanych ze środków przyznanej dotacji; wydruki kont, na których zostały ujęte koszty, które pokryła dotacja; polisy ubezpieczeniowe; ewentualne zlecenia wewnętrzne; wykazy/listy płac zatrudnionych w ochronie oraz dowody zakupu dedykowanego im umundurowania oraz wykazy/listy płac pracowników odpowiedzialnych wprost za wytwarzanie energii cieplnej oraz dowody zakupu dla przeznaczonych dla nich, specjalistycznych ubrań roboczych; zestawienia poniesionych kosztów realizacji zadań wynikających z PMG oraz kopię przelewu bankowego stwierdzającego zwrot dotacji lub ewentualnych odsetek [5].

Jak widać, z przytoczonych wyżej dokumentów, ilość oraz ich szczegółowość wymaga od przedsiębiorcy prowadzenia bardzo rozbudowanej ewidencji finansowo – księgowej. Nieco tylko mniej obszerna jest dokumentacja przedsiębiorcy, który nie podjął decyzji o ubieganiu się o dotację celową. Przesyła on do odpowiedniego, uprawnionego organu: wykaz składników materialnych i niematerialnych przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej i niezbędnych przedsiębiorcy do realizacji zadań wynikających z PMG w danym roku, w możliwej do edycji formie elektronicznej na nośniku cyfrowym; informację o kosztach utrzymania mocy produkcyjnych lub remontowych (usługowych) w danym roku, w możliwej do edycji formie elektronicznej na nośniku cyfrowym, a także wykaz pracochłonności jednostkowych procesów technologicznych.

decisions and the correspondence describing the level of costs to be covered by the subvention; invoices issued by other contractors for services cleared from the assets of the granted subvention; contracts concluded with other external contractors on execution of tasks and activities cleared with the assets of the granted subvention; printed excerpts of accounts where are indicated the costs covered by the subvention, insurance policies; possible internal orders; payment rolls for persons employed in security protection and the bills for the uniforms bought for them, and the payment rolls of workers directly responsible for production of the heat and the purchasing bills for special working uniforms dedicated for them; arrangements of costs borne for execution of tasks arising from the EMP, and the copy of bank transfer for return of the subvention or possible percentages [5].

It can be well noted from the above mentioned documents that their number and levels of details demands from the contractor to have a very extensive financial-accountant register. Documentation of the contractor who has not decided to apply for the objective subvention is a bit smaller. He sends to the relevant-authorized body: specification of material and immaterial components dedicated for leading the economic activity and needed for the contractor for execution of tasks arising from the EMP in a particular year, in an electronic form on digital media that could be edited; information about costs for holding on the production or renovation (service) capacities within a particular year in an electronic form on digital media that could be edited, and also the specification of work consumption for individual technological processes.

6. Podsumowanie i wnioski

Przyjmuje się, iż obronność to całość sił i środków oraz wysiłków podejmowanych przez państwo i naród (rozumiany jako obywatele danego kraju), których celem jest zapobieganie, a jeśli zajdzie konieczność, przeciwdziałanie spodziewanym i zaistniałym zagrożeniom bezpieczeństwa narodowego. Tak pojmowana obronność mieści w sobie zarazem działalność dyplomatyczną prowadzoną poza granicami kraju, polityczną wewnątrz państwa, uczestnictwo w sojuszach obronnych, zdolność do działania wojsk własnych, ale i niemilitarne przygotowania obronne, które we współczesnej rzeczywistości coraz bardziej zyskują na znaczeniu.

Po prostu właściwe funkcjonowanie systemu bezpieczeństwa państwa, wymaga jak najszerszego zakresu przedsięwzięć pozwalających przygotować kraj do działania w warunkach obrony przed agresją i w czasie wojny. Aby temu podołać, należy zaangażować w realizację przedsięwzięć planistycznych, organizacyjnych i rzeczowo – finansowych administrację publiczną, w coraz większym zakresie przedsiębiorców i szerzej całe społeczeństwo. To właśnie są pozamilitarne przygotowania obronne, wprost niezbędne do zapewnienia przetrwania i funkcjonowania państwa w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny, w tym wsparcia własnych sił zbrojnych i ewentualnych sił sojuszniczych.

Polskie państwo zadbało o to, żeby obszar ten został zaopatrzonej we właściwe rozwiązania prawne i organizacyjne. W turbulentnie rozwijającej się rzeczywistości, wymagają one ciągłego doskonalenia i optymalizacji podejmowanych przez państwo wysiłków. To z kolei wymusza nieustanne zwiększanie efektywności, spójności i koordynacji. Zwiększają się też wymagania wobec przedsiębiorców, od których kondycji zależy skuteczna realizacja zadań obronnych. Wszakże jeszcze niedawno jedy-

6. Summary and Conclusions

It is accepted that the defence is the wholeness of forces and assets and efforts undertaken by the state and the nation (citizens of the country) aimed to prevent, or in necessary cases to counteract, the expected and existing threats of national security. The defence defined in this way encompasses both the diplomatic actions led abroad, political inside the country, participation in defensive alliances, operational capabilities of own army, and nonmilitary defensive preparations which have been becoming more important in recent reality.

The proper functioning of state's security system simply requires a possibly wide range of activities for preparation of the country to function in conditions of defence against aggression and at wartime. It may be completed when the execution of planning, organisational and material-financial activities is supported by the public administration, and the contractors in increased degree, and the whole society in a wider aspect. These are just the off-military defensive preparations which are directly indispensable for provision of state's survival and functioning at situation of threatened security and during the war, including the support of own armed forces and possibly the allied forces, as well.

The Polish state has taken the care to provide this domain with proper legal and organisational solutions. The efforts undertaken by the state have to be constantly improved and optimised at turbulently evolving reality. It, on the other hand, enforces permanent increase of efficiency, coherency and coordination. Moreover, the requirements directed to contractors have been also increasing as their condition affects the efficiency of execution of defensive tasks.

nymi źródłami zagrożeń było otoczenie międzynarodowe z ewentualnością ataków militarnych, aneksji terytorialnej, separacją polityczną, czy blokadami, a więc stosunkowo łatwymi do wyeliminowania czynnikami za pomocą wyspecjalizowanych narzędzi, jakimi jest np. armia. Współcześnie, nie jest ona w stanie spełniać swoich zadań bez wszechstronnego wsparcia społeczeństwa i stworzonego przez niego państwa i jego potencjału gospodarczego. Przedsiębiorcy i gospodarka zajmują swoją pozycję kluczowego elementu bezpieczeństwa społecznego, niezależnie od stanu gotowości obronnej, w którym znajduje się kraj – jedynie bowiem państwo bezpieczne ekonomicznie jest w stanie zaspokoić egzystencjalne potrzeby swoich obywateli, zagwarantować ich dostęp do takich dóbr, jak edukacja, opieka zdrowotna, emerytalna, infrastruktura, nieskażone środowisko i obrona narodowa. Stąd to sfera ekonomiczna, wspierana administracją, ma do odegrania, właśnie w ramach przygotowań obronnych, najważniejszą rolę w ograniczeniu wrażliwości kraju na środki oddziaływania wrogiego otoczenia. A wszystko to w warunkach gospodarki już nie zamkniętej i chronionej przez mechanizmy protekcji, ale w warunkach umiędzynarodowienia, liberalizacji i współzależności w skomplikowanym otoczeniu międzynarodowym.

Aby państwo mogło, w skutek realizowanych przygotowań obronnych, zapewnić narodowi bezpieczeństwo, musi umieć identyfikować zagrożenia, dysponować wydolną gospodarką, odpowiednimi rozwiązaniami strategicznymi, demokratycznymi instytucjami, musi także opierać się na lojalnych, oddanych idei wolności i pełnych chęci zachowania niepodległości obywatelach, ale także władać nad procedurami prawnymi umożliwiającymi obarczanie podmiotów gospodarczych zadaniami obronnymi. Można przyjąć, że tak jest w przypadku państwa polskiego.

Anyway, it was not far away when the international environment with possibilities of military attacks, territorial annexations, political separation, or blockades was the only one source of threats which could be relatively easy eliminated by some specialised tools such as for instance the army. But now, it is not able to fulfil its tasks without a wide support of the society, and the state created by it together with the economic potential. The entrepreneurs and the economy take the position of a key component of the social security, independently on the status of defensive readiness in which the state is – as only the state with safeguarded economy can fulfil the existential demands of its citizens and warrant their access to such services as education, healthcare, rental benefits, unpolluted environment, and national defence. Hence, it is the economy supported by administration which have the most important meaning in the frame of defensive preparations for limitation of state's sensitivity to actions of a hostile environment. And all this runs not in conditions of closed economy which is protected by mechanisms of protection, but in complex international conditions of liberalisation and mutual dependencies.

The state has to have not only capacities for identification of threats, and the efficient economy and suitable strategic solutions, democratic institutions, and loyal citizens devoted to the ideas of freedom and interested in preservation of independence in order to provide the security for the nation in the frame of executed defensive preparations, but has to govern the legal procedures for charging the economic subjects with the defensive tasks, as well. It may be taken for granted in the case of the Polish state.

The paper presented and characterised

W artykule przedstawiono i scharakteryzowano aktualnie obowiązujące główne wymagania przepisów prawnych, dotyczących funkcjonowania przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym w warunkach wprowadzania wyższych stanów gotowości obronnej państwa. Wprowadzone w ostatnich latach nowe akty prawne (w części zaktualizowane) [3][4][5][6][7] porządkują obszar planowania operacyjnego. Wpisują się przy tym w zauważalny od dekady trend pozytywnych zmian, dotyczących umocowań prawnych najistotniejszych elementów systemu przygotowań obronnych państwa. Szczególnie dotyczy to dokumentów o charakterze wytycznych – nabierają cech precyzyjnych instrukcji znakomicie ułatwiających realizację zadań obronnych, w tym najbardziej skomplikowanych – wynikających z realizacji PMG.

main requirements of currently binding legal regulations concerning the functioning of contractors having special economic-defensive meaning in conditions implementing the higher levels of the state defence readiness. New legal regulations introduced in recent years (partially updated) [3][4][5][6][7] clarify the domain of operational planning. Moreover, they are in line with a trend, which can be observed within a last decade, for positive changes regarding the most important components of state defence preparation system. It especially concerns the documents in form of guidelines which became the kind of precise instructions facilitating the execution of defensive tasks, including also those most complicated connected with the execution of the EMP.

Bibliografia / Bibliography

- [1] Gryz J. *Bezpieczeństwo państwa. Władza – Polityka - Strategia*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2013.
- [2] Wojnarowska – Szpucha S., Wojnarowski J. *System – podsystem obronny państwa i świadczenia na jego rzecz*, AON, Warszawa 2014.
- [3] Decyzja nr 29/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 16 marca 2021 roku w sprawie wprowadzenia do użytku „Wytycznych do planowania operacyjnego i przygotowania przedsiębiorców do funkcjonowania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, a także w sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia ludzkiego oraz realizacji zadań wynikających z Programu Mobilizacji Gospodarki” (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2021 r. poz. 36).
- [4] Decyzja nr 85/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 czerwca 2021 roku zmieniająca decyzję w sprawie wprowadzenia do użytku „Metodyki naliczania kosztów utrzymania przez przedsiębiorców mocy produkcyjnych lub remontowych niezbędnych do realizacji zadań wynikających z programu mobilizacji gospodarki, a także udzielania, rozliczania i kontroli wydatkowania przeznaczonej na ten cel dotacji celowej”, (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2021 r., poz. 144).
- [5] Decyzja nr 160/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 7 grudnia 2018 roku w sprawie wprowadzenia do użytku „Metodyki naliczania kosztów utrzymania przez przedsiębiorców mocy produkcyjnych lub remontowych niezbędnych do realizacji zadań wynikających z programu mobilizacji gospodarki, a także udzielania, rozliczania i kontroli wykorzystania przeznaczonej na ten cel dotacji celowej”, (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2018 r., poz. 185).

- [6] Decyzja nr 185/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 23 grudnia 2021 roku zmieniająca decyzję w sprawie wprowadzenia do użytku „*Metodyki naliczania kosztów utrzymywania przez przedsiębiorców mocy produkcyjnych lub remontowych niezbędnych do realizacji zadań wynikających z programu mobilizacji gospodarki, a także udzielania, rozliczania i kontroli wykorzystania przeznaczonych na ten cel dotacji celowej*”, (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2021 r. poz. 268).
- [7] Decyzja nr 187/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 23 grudnia 2021 roku zmieniająca decyzję w sprawie wprowadzenia do użytku „*Wytycznych do planowania operacyjnego i przygotowania przedsiębiorców do funkcjonowania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, a także w sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia ludzkiego oraz realizacji zadań wynikających z Programu Mobilizacji Gospodarki*” (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. z 2021 r. poz. 270).
- [8] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2003 roku w sprawie obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa oraz ich szczególnej ochrony, (Dz. U. z 2003 r. poz. 1090).
- [9] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2004 roku w sprawie kontroli wykonywania zadań obronnych, (Dz. U. z 2004 r. poz. 151 z późn. zm.).
- [10] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2004 roku w sprawie szkolenia obronnego, (Dz. U. z 2004 r. poz. 150).
- [11] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004 roku w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego, (Dz. U. z 2004 r. poz. 1599).
- [12] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 roku w sprawie gotowości obronnej państwa, (Dz. U. z 2004 r. Nr 219 poz. 2218).
- [13] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2015 roku w sprawie wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo – obronnym, (Dz. U. z 2015 r. poz. 1871 z późn. zm.).
- [14] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2021 roku w sprawie szkolenia obronnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 2259).
- [15] Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony (Dz.U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.), art. 4 ust. 8, art. 25 ust. 3.
- [16] Ustawa z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, (Dz. U. z 2012 r. poz. 461 z późn. zm.).
- [17] Ustawa z dnia 23 sierpnia 2001 r. o organizowaniu zadań na rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców, (Dz. U. z 2001 Nr 122 poz. 1320 z późn. zm.), art. 2, 3, 5 i 7.
- [18] Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 nr 157 poz. 1240 z późn. zm.).

